

Masarykova univerzita

Filozofická fakulta

Ústav religionistiky

Religionistika

Jana Kovalčíková

**Srovnání dvou náboženských skupin: Svědkové
Jehovovi a Adventisté sedmého dne**

Bakalářská diplomová práce

Vedoucí práce: doc. PhDr. David Václavík, Ph.D.

2011

*Prohlašuji, že jsem bakalářskou diplomovou práci vypracovala
samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.*

Zde bych chtěla poděkovat vedoucímu práce doc. PhDr. Davidu Václavíkovi, Ph.D.

Obsah

1. ÚVOD	6
2. HISTORIE ADVENTISTICKÉHO HNUTÍ	7
2.1 SITUACE V USA NA POČÁTKU 19. STOLETÍ.....	7
2.2 HISTORICKÝ KONTEXT ADVENTISTICKÉHO HNUTÍ	8
2.3 WILLIAM MILLER	10
2.4 ROZŠTĚPENÍ ADVENTISTICKÉHO HNUTÍ.....	12
3. CÍRKEV ADVENTISTŮ SEDMÉHO DNE.....	12
3.1 ADVENTISTÉ SEDMÉHO DNE	13
3.2 ELLEN G. WHITEOVÁ	13
4. CASD V ČR A VE SVĚTĚ	17
4.1 ADVENTISMUS V ČESKÝCH ZEMÍCH	17
4.2 ORGANIZACE V ČR	18
4.3 CASD ve SVĚTĚ.....	19
5. VĚROUKA CÍRKVE ADVENTISTŮ SEDMÉHO DNE	21
5.1 SABATISMUS	21
5.2 DRUHÝ PŘÍCHOD KRISTA	21
5.3 BIBLE	22
5.4 POJETÍ BOHA	22
5.5 ZDRAVÝ ŽIVOTNÍ STYL.....	23
5.6 ROZŠTĚPENÍ ADVENTISTŮ	23
6. SVĚDKOVÉ JEHOVOVI	25
6.1 HISTORIE PŘED VZNIKEM SVĚDKŮ JEHOVOVÝCH.....	25
6.2 NÁBOŽENSKÁ SPOLEČNOST SVĚDKOVÉ JEHOVOVI.....	26
7. SVĚDKOVÉ JEHOVOVI V ČR A VE SVĚTĚ	29
7.1 POČÁTKY HISTORIE SVĚDKŮ JEHOVOVÝCH V ČR	29
7.2 ČINNOST SJ V ČR	31

7.3 SVĚDKOVÉ JEHOVOVI VE SVĚTĚ	32
8. VĚROUKA SJ	34
8.1 JMÉNO JEHOVA.....	34
8.2 OTÁZKA KRVE	34
8.3 BIBLE.....	35
8.4 POJETÍ BOHA	35
8.5 APOKALYPSA	35
8.6 SVÁTKY	36
8.7 ŠTĚPENÍ SJ.....	36
9. SROVNÁNÍ DVOU NÁBOŽENSKÝCH SKUPIN: SVĚDKOVÉ JEHOVOVI A ADVENTISTÉ SEDMÉHO DNE	38
9.1 HISTORICKÉ SROVNÁNÍ.....	38
9.2 VEDENÍ ORGANIZACE.....	39
9.3 MISIE.....	39
9.4 ZDRAVÝ ZPŮSOB ŽIVOTA.....	40
9.5 POJETÍ BOHA	40
9.6 BIBLE	41
9.7 AUTORITATIVNÍ SPISY	42
9.8 APOKALYPSA	42
10. ZÁVĚR	44
11. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	45
11.1 SEKUNDÁRNÍ LITERATURA	45
11.2 INTERNETOVÉ ZDROJE.....	46
11.3 ČASOPISY	47
12. ANOTACE	48

1. ÚVOD

Tato práce stručně zpracovává světovou i českou historii, věrouku a nejvýraznější znaky dvou náboženských skupin – Církve adventistů sedmého dne (CASD) a Svědků Jehovových (SJ). Je zaměřena především na srovnání dvou významných náboženských skupin, které vznikly v rámci tzv. adventistického hnutí ve druhé polovině 19. století.

Práce je rozdělena do čtyř částí. První z nich se věnuje období, ve kterém obě náboženské skupiny vznikaly a snaží se o zachycení jejich vzniku, který je zasazen do kontextu kořenů, hnutí a vlivů, které obě tyto skupiny utvářely.

V následujících dvou oddílech je stručně popsán historický vývoj obou náboženských skupin spolu s krátkým nahlédnutím do vývoje v České republice. Tato část je věnována také věrouce, která obě skupiny utvářela. Každá z nich má své specifické znaky, které jsou zde také zachyceny.

Poslední část je věnována samotnému srovnání CASD a SJ. Především se zaměřuje na podobné znaky obou náboženských skupin, ale také na největší rozdíly mezi nimi, a to jak v počátcích vzniku těchto dvou skupin, tak především v jejich víře.

2. HISTORIE ADVENTISTICKÉHO HNUTÍ

2.1 SITUACE V USA NA POČÁTKU 19. STOLETÍ

William G. McLoughlin, ve své knize *Oživení, probuzení a reforma*, zasadil proměny života americké společnosti do několika období, která označuje jako „Velká probuzení“ (Great Awakenings). Druhé velké probuzení (1800-1830) má za následek vznik adventismu v USA.¹

Amerika prožívala v první polovině 19. století pro náboženství velmi výrazné a významné období. Klade se větší důraz na autentický náboženský život jedince, který se odehrává prostřednictvím obrácení se. Na scénu přicházejí hromadná kázání, shromáždění pod širým nebem, masová evangelizace. Nedochozí zde jen k reformě tzv. „starých“ skupin (např. puritáni, metodisté, baptisté), ale uskutečňuje se zde i vznik nových proudů.

Mimo adventistické skupiny se zde od roku 1830 rozvíjela i jiná významná křesťanská hnutí - mormoni (Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů). Jejich učení a praktiky však byly velmi neobvyklé (např. hlásané a praktikované mnohoženství), také proto se většinová skupina rozhodla, že provede exodus do zaslíbené země, která leží u pobřeží Tichého oceánu. Po strastiplné cestě (neosídlená území, průchod indiánským územím), došli do amerického státu Utah k velkému solnému jezeru² a zakládají zde město Salt Lake City, které se stalo centrem mormonství.³

Na počátku 19. století byla stále v USA zakořeněna puritánská zbožnost a osvícenský racionalismus, jak v myšlení, tak v kultuře. Po roce 1776, kdy byla vydána *Deklarace nezávislosti*, která vyhlášovala vznik Spojených států amerických po jejich vítězství nad Velkou Británií, se představa nadřazeného poslání, které plynulo z vítězného postavení Američanů, odrazila také v náboženství. Náboženské vzplanutí za „velkého probuzení“ tak již jen posílilo názor, že právě tento národ je veden boží prozřetelností⁴.

Druhé velké probuzení vyvolalo mezi Američany veliký rozruch. Znovu se začal na scéně ve větší míře vyskytovat způsob bohoslužeb formou shromáždění a kázání pod širým nebem, v čemž vynikali především baptisté (skupina, která se do USA dostala během Prvního

¹ Lužný, Dušan, *Nová náboženská hnutí*, Brno: Masarykova univerzita 1997, str. 34.

² Nedošli až k Tichému oceánu podle původního plánu.

³ Remeš, Prokop, *Svědkové Jehovovi – historický přehled*, Praha: Oliva, křesťanské nakladatelství pro Společnost pro studium sekt a nových náboženských směrů 1995, str. 4.

⁴ Toto spojení se vyskytuje v *Deklaraci nezávislosti*, která byla vydána 4. července 1776.

velkého probuzení). Tyto bohoslužby byly zpočátku výrazným rysem především pro pohraniční oblasti USA. Oblasti, ve kterých se tato masová konání nacházela, byly označovány jako tzv. spálené země.⁵

Jedná se tedy o dobu silné inklinace a senzitivity k všemožným náboženským představám. Spojené státy americké se staly uznávaným samostatným státem, který si vybojoval svobodu a lidé se snažili vytvořit nebo uzpůsobit náboženské představy, které si dříve do této země přinesli, novým podmínkám.

2.2 HISTORICKÝ KONTEXT ADVENTISTICKÉHO HNUTÍ

Adventistické hnutí má kořeny v novodobém protestantismu⁶. Přímo se k žádnému z protestantských směrů (kalvinismus, luteránství atd.) nehlásí, ale věroučně stojí na jejich základech a přejímá velkou část myšlenek, principů a teologické věrouky. Ve druhé polovině 19. století, v období Druhého velkého probuzení, vzniklo tzv. adventistickému hnutí, ze kterého se později vydělily dvě nejvýznamnější skupiny tohoto hnutí, Církev adventistů sedmého dne (dále jen CASD) a Svědkové Jehovovi (SJ).⁷

Adventismus má určité společné znaky i s baptistickým hnutím. Baptismus⁸ je církevní hnutí, které vzniklo na počátku 17. století mezi anglickými separatisty⁹, vzešlými z puritanismu. Hlavním charakteristickým znakem tohoto hnutí je kladení důrazu na vyznavačský křest ponořením. Částečně navazují na hnutí novokřtěnců, kteří odmítali křest nemluvňat a dospělým udělovali křest nový, který měl symbolizovat dobrovolné přijetí Boha. Hnutí vycházelo z biblického požadavku na dobrovolnost víry a jednalo se tak o uvědomělé přijetí Kristovy milosti. Především však baptisté stejně jako adventisté kladou důraz na návrat k Písmu jako jediné normě víry.¹⁰

⁵ Tindall, G. B., Shi, D. E., *Dějiny států USA*, Praha: Lidové noviny 1994, str. 236-238.

⁶ Slovem protestantismus označujeme způsob vyznání a prožívání křesťanského náboženského života, který krystalizoval během období reformace západní římskokatolické církve v 16. století a který se prosadil v desítkách protestantských církví s reformačními kořeny.

⁷ Pavlincová, Helena; Horyna, Břetislav, *Judaismus, křesťanství, islám*, Olomouc: Nakladatelství Olomouc 2003, str. 426-427.

⁸ Slovo baptismus je odvozeno od řeckého slova *baptizo* – křtím.

⁹ Separatismus: víra v to, že náboženská, rasová či jiná skupina v rámci země, by měla být nezávislá a mít vlastní vládu, nebo nějakým způsobem žít odděleně od ostatních lidí.

¹⁰ Filipi, Pavel, *Malá encyklopedie evangelických církví*, Praha: Libri 2008, str. 16-17, 25.

Z tohoto je patrné, že ačkoli adventistické hnutí vzniká v USA jako samostatným státě, existují zde určité vazby i na anglickou reformovanou církev.

Počátky adventistického hnutí byly ovlivněny děním v první polovině 19. století, kdy se začaly objevovat eschatologické a apokalyptické motivy. Na toto hnutí měl také značný vliv chiliasmus. Jedná se o víru, která hlásá blízký příchod konce světa, před nímž Ježíš Kristus založí na zemi tisícileté království míru a štěstí. Je to křesťanská adaptace ze starého zákona (20. Kapitola, Zjevení Janovo), která byla vykládána doslovně.¹¹ V dějinách evangelických církví je chiliasmus jen okrajovou záležitostí, zejména se objevuje ve skupinách jako husitství, adventismus nebo například hnutí anabaptistů (novokřtěnců). Především se tento pojem používá pro bezprostřední očekávání konce světa, které se snaží sjednotit jedince, skupiny i **hnutí k radikálním postojům v odstupu od světských řádů a povinností.**¹²

Od první poloviny 19. století se začaly objevovat pokusy o vypočítání dne, kdy nastane konec světa - tak zvané skupiny společenství posledních dnů (mormoni, adventisté). Nesnažily se o vytvoření nezprostředkovaného vztahu mezi Ježíšem a mezi jeho křesťanskými učedníky, ale o obrození církve před druhým příchodem Ježíše Krista na zem. Adventismus hledal řešení tohoto problému ve zjevení, které navazovalo na křesťanskou Bibli, především na Starý Zákon. Tyto skupiny společenství posledních dnů spojuje především očekávání blížícího se konce světa a následných tisíc let Kristovy vlády. Před tímto nástupem musí být církev očištěna po dlouhé době temna, které je počítáno již od vydání milánského ediktu roku 313 císařem Konstantinem.¹³

Očekávání konce světa se v křesťanství vyskytovalo po dobu celé jeho historie, avšak v 19. století se stala myšlenka konce světa velice atraktivní a došlo k mnoha předpovědím, díky nimž vzniklo několik světově významných náboženských společností.

Za jednou z apokalyptických událostí, která byla předpovězena v Bibli, bylo v novověku dlouho považováno uvěznění papeže Pia VI. Napoleonem v roce 1798. Na předpověď o papežově zatčení měla poukazovat kniha proroka Daniela¹⁴.

Většina těchto prvotních výpočtů se opírala o Bibli, především o starozákonní knihu Daniel (8, 14). Zde se hovoří o „2300 dnech let“, kdy se snažilo odvodit počátek v určitém významném datu, kterým měl být, podle Johna Aquily Browna, rok 457 př. n. l., což bylo

¹¹ Pavlincová, H.; Horyna, B., *Judaismus, křesťanství, islám...*, str. 311.

¹² Filipi, P., *Malá encyklopedie evangelických církví...*, str. 68.

¹³ Vojtíšek Z., *Encyklopedie náboženských směrů v České republice...*, str. 64.

¹⁴ V knize Daniel (11:40-45) se hovoří o bezbožném vladaři, kterému bude odejmuta královská moc - poukazuje na Napoleonovy boje v Egyptě a následném uvěznění papeže.

„sedmdesát týdnů let“ od smrti Ježíše Krista v roce 33. Roku 1844 tedy mělo dojít k završení lidských dějin a nastolení nového řádu věcí pod Boží vládou.¹⁵

John Aquila Brown přišel také s dalším výpočtem, který je spojen s rokem 1914¹⁶. Přestože Brown vypočítal konec světa na rok 1917, Jedná se o metodu, která převedla „sedm časů“ na 2 520 let a kterou je možné dnes vidět v publikacích Svědků Jehovových.¹⁷

V tomto období vystupuje také se svým výpočtem předpokládaného konce světa William Miller (1782-1849), který k sobě dokázal přitáhnout svými kázáními početnou skupinu přívrženců.

2.3 WILLIAM MILLER

William Miller se narodil 15. února 1782 v Pittsfieldu ve státě Massachusetts. V mládí se spolu se svými rodiči přestěhoval do Low Hamptonu ve státě New York, kde jeho otec, kapitán v revoluční armádě, založil farmu (dnes známá jako Millerova farma). Pocházel z baptistické rodiny, přestože se měl během let přiklánět k deismu. Obrat nastal, když Miller začal pochybovat o tom, co bude po smrti. Rozhodl se prozkoumat Bibli a objasnit části, které si navzájem odporují a pokusit se je alespoň částečně vyřešit. Rozhodl se zcela vyhnout tehdejšími přijímaným názorům i komentářům k Bibli, ale porovnávat části Písma jen s pomocí odvolávek na spodním okraji stránek Bible.

Při studiu knih Daniel a Zjevení zjistil, že se dá porozumět prorockým symbolům, které vysvětluje buď onen oddíl Bible, nebo její jiná část. Skládal článek po článku podle toho, zda se proroctví splnila již v minulosti a bral to jako měřítko těch proroctví, která se teprve mají naplnit. Podle svých průzkumů došel k názoru, že tisícileté království na zemi a vláda Ježíše Krista před koncem světa, nemá biblické opodstatnění. Jde tedy o naplnění tohoto proroctví až po něm. Díky tomu se domníval, že lidé neberou vážně znamení, která ohlašují konec světa.¹⁸

Podle Millera Bible jednoznačně říká, že Ježíš Kristus osobně přijde. Ukazateli, které tyto události předpovídají, jsou: celosvětová vláda pokoje a nastolení Božího království na zemi. Miller tak došel k přesvědčení o konci světa, který se rychle blíží.

¹⁵ Remeš, P., *Svědkové Jehovovi – historický přehled...*, str. 3.

¹⁶ SJ pozměnili výchozí rok na rok 606 př.n.l.

¹⁷ Dostupné k 10.8.2011 z: <<http://www.truebiblecode.com/understanding120.html>>.

¹⁸ Například již zmiňované uvěznění papeže Pia VI. Napoleonem na konci 18. století.

Miller byl plně přesvědčen, že veškeré písmo pochází od Boha a je užitečné pro život, proto pokládal za stejně důležité i časové úseky uvedené v Bibli.¹⁹

William Miller vycházel z bodu 2300 „dnů-let“ podle Daniela: „Řekl mi: Až po dvou tisících a třech stech večerech a jitrech dojde svatyně spravedlnosti.“ (Daniel 8, 14). Hledal proto výchozí rok, od kterého by se tento počet dnů/let mohl odpočítávat.

„Sedmdesát týdnů let je stanoveno tvému lidu a tvému svatému městu, než bude skoncováno s nevěrností, než budou zapečetěny hříchy, než dojde k zproštění viny, k uvedení věčné spravedlnosti, k zapečetění vidění a proroctví, k pomazání svatyně svatých. Věz a pochop! Od vyjití slova o navrácení a vybudování Jeruzaléma až k pomazanému vévodovi uplyne sedm týdnů. Za šedesát dva týdny bude opět vybudováno prostranství a příkop. Ale budou to svízelné doby. Po uplynutí šedesáti dvou týdnů bude pomazaný zahlazen a nebude již. Město a svatyni uvrhne do zkázy lid vévody, který přijde. Sám skončí v povodni, ale až do konce bude válka. Je rozhodnuto o pustošení. Vnutí svou smlouvu mnohým v jednom týdnu a v polovině toho týdne zastaví obětní hod i oběť přídavnou. Hle, pustošitel na křídlech ohyzdné modly, než se naplní čas a na pustošitele bude vylito rozhodnutí.“ (Daniel 9, 24-27)

Došel ke klíčovému roku 457 př. n. l. Od tohoto data se má odvíjet oněch sedmdesát týdnů (let) a jeho ukončením je smrt Ježíše Krista roku 33 n. l.

Po uplynutí 2300 dnů/let má dojít k završení lidských dějin a Miller toto datum vypočítal na období mezi lety 1843-1844. V roce 1831 v Dresdenu (New York) prohlásil, že lidstvo má očekávat druhý příchod Ježíše Krista roku 1843.²⁰ Taktéž poté ve své knize: *Důkazy podané písmem a dějiny Druhého příchodu (Evidence from Scripture and the History of the Second Coming)*, kterou vydal roku 1836, otiskl své teorie a závěry o Druhém příchodu, který stanovil na tzv. „židovský rok“ březen 1843 - březen 1844.²¹

Po uplynutí tohoto období, kdy konec světa nenastal, přepočítal Miller své výpočty a došel k závěru, že se zmýlil o jeden rok (nevzal v úvahu rok nula mezi letopočty) a předpověděl Druhý příchod na 22. říjen roku 1844.²²

Na naléhání svých spoluvěřících odešel z domova a začal veřejně kázat. Tehdy ho velmi proslavilo masové kázání ve stanech, které bylo až pro šest tisíc lidí a získal si tak v každém městě desítky až stovky nových posluchačů, které přivedl k obrácení. 22. říjen byl v USA pro

¹⁹ Whiteová, Ellen Gould, *Velké drama věků*, Praha: Advent-Orion s.r.o. 2002, str. 212-216.

²⁰ Chryssides, George D., *Exploring new religions*, London: Continuum 1999, str. 46-47.

²¹ Weber, Eugen, *Apokalypsy: proroctví, kultury a chiliastické představy v průběhu staletí*, Praha: Lidové noviny 1999, str. 177.

²² Chryssides, G. D., *Exploring new religions...*, str. 47.

mnohé velmi očekávaným datem. Lidé prodávali své majetky, opouštěli svá pole, úrody a dobytek, rozdávali peníze, zavírali své obchody a odcházeli do hor. Pro všechny adventistické věřící bylo ráno 23. října obrovským zklamáním a nastalo veřejné pobouření, které se obrátilo nejen proti Millerovi, ale i proti jeho nejbližším spolupracovníkům.

Adventisté se s touto skutečností později vyrovnali vírou, že stanovené datum konce světa nebylo chybné, ale chybné bylo očekávání, které s ním bylo spojeno.²³ Podle této interpretace poslední události opravdu nastaly, ale neprobíhají na zemi a poslední soud tak již skrytě probíhá. Kolem této interpretace se soustředily skupiny adventistického hnutí, z nichž jedna část si přivzala důraz na zachování soboty jako odděleného dne.²⁴

2.4 ROZŠTĚPENÍ ADVENTISTICKÉHO HNUTÍ

Klíčovým zlomem pro rozštěpení adventistického hnutí bylo nenaplněné očekávání Druhého příchodu Ježíše Krista a redefinice samotného významu příchodu Ježíše Krista. Na základě těchto událostí se toto hnutí rozštěpilo do pěti proudů, z nichž největším se stalo hnutí Adventistů sedmého dne (Seventh Day adventists). Mezi nimi byli také Adventisté prvního dne (Advent Christian Church) světící neděli, nebo Evangelikální adventisté (Evangelical Adventists) a také malá odštěpenecká skupina Půlnoční křik (The Midnight Cry), která měla zásadní význam pro vznik Svědků Jehovových. Ti prohlašovali, že události, které měly nastat v roce 1844, se ve skutečnosti vztahují na rok 1873.²⁵

3. CÍRKEV ADVENTISTŮ SEDMÉHO DNE

²³ Historie dokazuje, že existují tři možnosti, jak se s takto vzniklou situací vyrovnat. První možností je připuštění, že vypočítané datum nebylo správné, a vyvodit z tohoto ponaučení o nemožnosti určování podobných dat. Tento případ je nejméně častý. Druhým případem je, že se prohlásí, že ohledně počtu let byl výpočet správný, ale chybným byl výchozí bod, od něhož se výpočet odvíjel. Poté se stanoví nový výchozí bod a čeká se, zda takto opravený výpočet povede ke správnému datu. Ve třetím případě se prohlásí, že správný byl výpočet i výchozí bod dějin, ale chybný byl výklad události, k níž se vztahoval.

²⁴ Filipi, P., *Malá encyklopedie evangelických církví...*, str. 15.

²⁵ Remeš, P., *Svědkové Jehovovi – historický přehled...*, str. 3-4.

3.1 ADVENTISTÉ SEDMÉHO DNE

Po zklamání z neuskutečněního konce světa a druhého příchodu Ježíše Krista, který předpověděl William Miller na 22. říjen roku 1844, bylo nutné přijít s novou hypotézou, proč tomu tak bylo, a vysvětlit ji sklíčeným masám lidí, které se rozdělily do několika skupin (část se vrátila k původním církvím, další část se snažila o výpočet nového data apokalypsy). **Jednou z nejpravděpodobnějších, a pro bývalé millerity nejpříjemnější, byla hypotéza Hiram Edsona.** Ten údajně při průchodu obilným polem uviděl Krista, který vstupoval do nebeské svatyně svatých v nebi a nabídl tak vysvětlení, které tvrdí, že Millerův výpočet data byl správný, ale předpokládaná forma, jakou se má tato událost uskutečnit, byla nesprávná. Podle této hypotézy Kristus nepřišel učinit očistu do pozemské svatyně, ani nepřišel viditelně na zem, ale zahájil očistu nebeského chrámu. Poté, co tuto očistu Kristus dokoná, což mělo být podle Edsona ve velmi brzké době, Kristus již viditelně sestoupí na zem.²⁶

Kolem Edsonovy hypotézy, podle které konec světa a s ním i poslední soud již latentně běží, se začaly soustřeďovat roztroušené skupiny adventistického hnutí. Přivzaly však také důraz na observaci soboty jako odděleného dne.²⁷ S tímto důrazem přišel mezi adventisty Joseph Bates, který se přikláněl k výpočtům Millera a posléze i k hypotéze Hiram Edsona. Svěcení soboty přijal od „baptistů sedmého dne“ a tím vznikla jedna z největších odlišností adventistických hnutí od protestantských skupin.

3.2 ELLEN G. WHITEOVÁ

Určujícími postavami pro Církev adventistů sedmého dne (CASD) byly Ellen Gould Whiteová (1827-1915) a její manžel James White (1821-1881).²⁸ Ellen G. Whiteová (za svobodna Harmonová) měla chvíli po Millerově zklamání vidění, která ji posléze provázejí celý její život a určují tak nauku adventistické církve a její dějiny až dodnes. Narodila se roku 1827 ve městě Gorham v Main a byla od malička vedena svými rodiči k metodistické církvi. V roce 1840 se přidala k milleritskému hnutí. Když předpokládaná apokalypsa nenastala, prožívala veliké zklamání, avšak jen do chvíle, než začala mít své vize, které potvrzovaly jak učení o svatyni (Hiram Edson), tak svěcení soboty (Joseph Bates). **Její**

²⁶ Melton, J. Gordon, *Encyclopedia of American religions*, Detroit : Gale Research 1993, str. 567.

²⁷ Filipi, P., *Malá encyklopedie evangelických církví...*, str. 15.

²⁸ Tamtéž..., str.15.

vize by zcela jistě zanikly mezi mnohými nadšenci, kterých se v té době vyskytovalo přehnaně mnoho, nebýt Jamese Whitea. Tento adventistický kazatel se stal nejprve jejím učitelem, vydavatelem, editorem a posléze v roce 1846 také jejím manželem.²⁹

Několik let společně cestovali po severovýchodě USA a kázali svá poselství. James sloužil jako organizátor a prostředník, Ellen jako vizionářka. Její proroctví potvrzovala názory zakladatelů adventismu a její učení tak věřící brali spíše jako dokazující, nežli zakládající. V roce 1848 se manželé Whiteovi účastní konference adventistů zachovávajících sobotu, která se konala ve městě Rocky Hill (Connecticut). Na tomto shromáždění byly ustaveny hlavní body, které adventisté sedmého dne zastávají dodnes. V roce 1855 se oba manželé přestěhovali do státu Michigan, kde do oblasti Battle Creek přenesli centrum adventismu (vzdělávací, lékařské i administrativní).³⁰

V roce 1860 v Rochestru (New York) manželé Whiteovi spolu s ostatními adventisty přijali název: Církev adventistů sedmého dne (Seventh-day Adventist Church). Tato církev, ale oficiálně vznikla až roku 1863 a zahrnovala v té době kolem 125 sborů se 3500 členy. V tomto roce vznikl také zastřešující orgán adventistických skupin – Generální konference.³¹

Od smrti svého manžela hrála Whiteová v CASD stále velmi důležitou roli. Přestože nikdy nepřevzala formální vedení církve, měla stále veliký vliv, jak na vedení adventistů, tak na věci týkající se jejich doktríny. Byla výbornou řečnicí i dobrou spisovatelkou a za svůj život vydala více než tisíc článků a napsala přes sto knih a pamfletů. Další byly sestaveny z již publikovaných článků až po její smrti.³²

Ve svých počátcích kladli adventisté důraz na svou jedinečnost a individualitu. V roce 1844, kdy adventisté čekali na příchod Ježíše Krista, četla jejich skupina okolo 200 stoupenců. Po neuskutečněném příchodu bylo nutné přijít s jiným, reálnějším výkladem. Ellen Whiteové se podařilo, propojením Edsonovy hypotézy se svými vizemi, obhájit apokalyptická očekávání v jiné formě a tím také opět oživit u věřících zájem o adventismus. Poté, co se adventistická organizace začala soustředit více na formální záležitosti, které vyústily v založení CASD, měla již adventistická část 125 sborů a 3500 členů.

²⁹ Dostupné k 15.7.2011 z: <http://www.ellenwhite.info/life_sketch.htm>.

³⁰ Jones, Lindsay (ed), *Encyclopedia of religion 14, Transcendental meditation - Zwingli*, Detroit: Macmillan Reference USA 2005, str. 9724.

³¹ Vojtíšek, Z., *Encyklopedie náboženských směrů v České republice...*, str. 93.

³² Mezi její nejvýznamnější práce patří sada tří knih o biblické historii a eschatologii: *Duchovní dary* (Spiritual Gifts, 1858-1864), *Dar proroctví* (Spirit of Prophecy, 1870-1884) a série *Drama věků* (Conflict of the Ages Series, 1888-1917), která zahrnovala *Velký spor mezi Kristem a Satanem* (The Great Controversy between Christ and Satan, 1858), což bylo její hlavní eschatologické dílo. Mezi lety 1855-1909 vydala 37 svazkové dílo *Svědectví pro církev* (Testimonies for the Church). Její knihy se však netýkaly jen proroctví, vydala knihy také týkající se výchovy: *Vzdělání* (Education, 1903) a zdraví: *Cesta ke zdraví a životní harmonii* (The Ministry of Healing, 1905).

Ke konci 19. století se adventisté začali potýkat s okolní společností především v otázkách evoluce a kritického studia Bible. Ellen G. Whiteová trvala na šestidenním stvoření světa, díky čemuž adventisté odmítli jakékoli kompromisy ohledně evoluční teorie a ponechali si observaci soboty jako sedmého dne. **Taktéž odmítli kritické studium Bible z důvodu biblické neomylnosti.**

V této době také nastala pro CASD velmi významná aktivita, která je výrazným symbolem adventistů – evangelizační misie. Do 70. let 19. století se tyto misie omezovaly pouze na oblasti severní Ameriky, proto začala narůstat potřeba šíření adventistických zpráv a poselství do celého světa. Jako první byl do Evropy vyslán roku 1874 J. N. Andrews, bývalý prezident Generální konference. Další výpravy na sebe nenechaly dlouho čekat. Po prvních misiích do křesťanské Evropy následovala populace Austrálie, Nového Zélandu a Severní Afriky, později také obyvatelstvo zbytku Afriky, Asie a Latinské Ameriky. V roce 1900 tak adventisté již podporovali kolem 500 zahraničních misionářů a přes 15% ze 75 000 adventistů světa žilo mimo území Severní Ameriky.³³

Ellen Whiteová se také zabývala otázkami zdraví (*Cesta ke zdraví a životní harmonii*). V roce 1863 obdržela speciální vizi týkající se zdraví a začala na toto téma klást veliký důraz. Kázala, že by se nemělo požívat maso ani jiné „dráždivé“ pokrmy a také by měl být naprostý zákaz alkoholu a tabáku. Naopak zdůrazňovala důležitost přírodních prostředků pro nemocné (cvičení, čerstvý vzduch, relaxace a pitná voda). Její druhá vize o zdraví ji v roce 1866 přiměla k založení Western Health Reform Institute ve městě Battle Creek ve státě Chicago. Po smrti svého manžela uspořádala velkou kampaň a zasloužila se tak o vybudování adventistického sanatoria poblíž každého velkého města a k otevření lékařské školy College of Medical Evangelists v jižní Kalifornii, která nyní nese název Loma Linda University.³⁴

Neméně důležité bylo pro adventisty i vzdělávání v oblasti zdravotnictví. Roku 1895 byla otevřena (taktéž v Battle Creeku) lékařská škola American Medical Missionary College, kde učil Dr. John Harvey Kellogg. Ten se stal v roce 1893 hlavním ředitelem zdravotnické misijní a dobrovolnické asociace - Medical Missionary and Benevolent Association a stal se tak jednou z hlavních postav adventistické zdravotnické reformy. V roce 1906 však byl **on i se svými kolegy vyloučení díky pochybnostem o autoritě Ellen Whiteové.** Když Kellogg odešel z Battle Creeku, vzal tak s sebou i zdravotnickou školu, kterou pak nechal

³³ Jones, Lindsay (ed.), *Encyclopedia of religion 12, Rnying Ma Pa school- Soul...*, str. 8236.

³⁴ Jones, Lindsay (ed), *Encyclopedia of religion 14, Transcendental meditation – Zwingll...*, str. 9724.

otevřít v roce 1909 jako ortodoxní lékařskou školu (College of Medical Evangelists), kterou je dnes Loma Linda University v jižní Karolíně.³⁵

Velmi výrazným znakem adventistů v průběhu 20. století se staly rozpory ve spisech Ellen G. Whiteové. Skupina adventistických akademiků vytvořila skupinu nezávislé asociace adventistického fóra - independent Association of Adventist Forums (AAF), která začala vydávat časopis *Spectrum*. Během let 1970-1980 adventističtí žáci studovali spisy Whiteové a objevovali důkazy o tom, že texty mají nejen historické a vědecké chyby, ale v mnohých případech se shodují s již dříve napsanými texty jiných autorů. Nová zjištění vedla k přehodnocení role Ellen Whiteové v adventismu. **Ve stejné době Australan Desmond Ford oznámil skupině AAF, že církevní specifický pohled na svatyni přichází více od Whiteové než z Bible.** Byl však napaden adventisty za nezdravé a kacírské názory a byl tak spolu se svými kolegy vyloučen. Přesto zůstal jeho vliv na chápání prorokyně velmi zřetelný.

Adventistické společenství netvoří jednotný útvar, ale jedná se spíše společenství církví, přičemž nejvýznamnější mezi nimi je CASD s více než 12 miliony členy. Vrchním orgánem tohoto společenství je Generální konference, která sídlí v americkém státě Maryland. Tato konference spravuje dvanáct světových divizí, které jsou skládány z unií. Jednou z nich je v rámci euro-africké divize i podružená česko-slovenská.

³⁵ Jones, Lindsay (ed.), *Encyclopedia of religion 12, Rnying Ma Pa school- Soul...*, str. 8236-8237.

4. CASD V ČR A VE SVĚTĚ

4.1 ADVENTISMUS V ČESKÝCH ZEMÍCH

Adventismus se do českých zemí dostal koncem 19. století z Německa, kdy se začala překládat díla Ellen G. Whiteové. Prvním šířitelem adventismu do českých zemí byl Antonín Šimon, který nějaký čas žil v německém Hamburku, kde se seznámil s myšlenkami adventismu. Nejdříve se Šimon pokoušel dostat do povědomí adventismus pořádáním schůzek u něj v doma a postupně se snažil překládat adventistické spisy do češtiny.

První adventistický sbor vznikl v roce 1902 v Praze, který následovalo během dalších pár let několik sborů jak v Čechách, tak na Moravě. Již rok po založení prvního sboru v českých zemích začal vycházet adventistický časopis *Hlasatel pravdy* (1903). V roce 1907 vznikla spolková Společnost většího světla, která vznikla na základě spolkového zákona a sdružovala sbory vzniklé do této doby. V době první světové války byl tento spolek zakázán, přesto počet adventistů na tomto území přibýval. Tehdy adventisté vystupovali jako Misijní společnost adventistů sedmého dne, později jako Československá jednota adventistů sedmého dne.³⁶

Po skončení 1. světové války (1914-1918), v roce 1919 rozhodla Generální konference o tom, že Československo bude samostatnou unií, která bude spravovat tři oddělení: České misijní pole, Moravskoslezské sdružení a Slovenské misijní pole.³⁷ Církev pokračovala v růstu, především mezi sudetskými Němci, na Moravě a ve Slezsku. To mělo za následek vznik dalších tří sdružení: Severočeského (kam spadalo německé obyvatelstvo), Slovenského a Středočeského. Vše se odehrávalo v rámci československé unie, která byla ustanovena roku 1919.³⁸

Také druhá světová válka (1939-1945) poznamenala a omezila adventistickou církev v Československu. Vzhledem k národnostním problémům Čechů a Němců a dříve zmiňovanému sdružení Severočeského, kde byla většina obyvatelstva německé národnosti, byla oblast bývalých Sudet po jejich odsunu téměř vyliďněna.

³⁶ Vojtíšek, Z., *Encyklopedie náboženských směrů v České republice...*, str. 94-95.

³⁷ Dostupné k 15.7.2011 z: <<http://ceskesdruzeni.cz/o-nas/historie/>>.

³⁸ *Advent - časopis církve adventistů sedmého dne*, 2006/02, str. 33. [cit. 15.7. 2011]. Dostupné z: <http://advent.advent-orion.cz/UserFiles/file/advent/2006/adv08_06.pdf>.

Po nástupu komunistického režimu k moci v roce 1948 se tato církev dostala do střetu se státním aparátem, především kvůli svému vztahu k sobotě, a tak byla v roce 1950 státem zakázána činnost církve a veškerá její sdružení byla zrušena. V letech 1952-1956 byli vedoucí adventistů na tomto území pronásledováni a byl zabavován veškerý majetek této církve. Roku 1968 byla činnost sboru znovu obnovena a postupně začaly přibývat sbory ve větších i menších městech v Čechách a začaly se zřizovat vlastní modlitebny.³⁹ Skutečnou svobodu ale přinesl nejen náboženským skupinám až rok 1989.

Od roku 1991 je CASD v ČR registrovanou církví a má pozorovatelské členství v Ekumenické radě církví. V současnosti má církev v České a Slovenské republice téměř 10 000 členů ve 184 sborech, ve kterých působí přes 100 kazatelů, kteří jsou placeni z dobrovolných darů církve.⁴⁰

4.2 ORGANIZACE V ČR

Po převratu v roce 1989 nastaly pro CASD svobodné podmínky. Začalo se velmi hojně rozvíjet zapojování do humanitárních činností. Jednou z nejznámějších je nezisková organizace ADRA. Tato adventistická nadace pro pomoc a rozvoj má za cíl pomáhat ke zvyšování úrovně života a zdraví obyvatel nejen v České republice a zaměřuje se také na rychlou pomoc při řešení živelných katastrof.

Nadace ADRA úzce spolupracuje s mezinárodní nepolitickou humanitární organizací Adventist Development and Relief Agency (ADRA), která působí po celém světě. Jejím hlavním sídlem je Washington D.C. Tato nezávislá humanitární organizace byla založena v USA roku 1956 Církví adventistů sedmého dne. V současné době má přes 120 poboček v různých státech světa.⁴¹

Další tradicí adventismu v ČR je velmi rozsáhlá vydavatelská činnost. Hlavním představitelem je dnes vydavatelství Advent-Orion⁴², které nepublikuje jen knihy zaměřené na CASD, ale i knihy, zabývající se výchovou mládeže, zdravím, apod. Pro CASD vydává nakladatelství Advent-Orion také čtvrtletní časopis *Známění doby*⁴³ a měsíčník *Advent*⁴⁴.

³⁹ Dostupné k 22.7.2011 z: <<http://ceskesdruzeni.cz/o-nas/historie/>>.

⁴⁰ Dostupné k 22.7.2011 z: <http://www.rozhlas.cz/nabozenstvi/cirkve/_zprava/213139>.

⁴¹ Dostupné k 22.7.2011 z: <<http://www.adra.cz/nadace-adra>>.

⁴² Dostupné k 22.7.2011 z: <<http://www.advent-orion.cz/>>.

⁴³ Dostupné k 22.7.2011 z: <<http://znamenidoby.advent-orion.cz/>>.

V neposlední řadě jsou pro CASD důležité misie. Jednou z nejznámějších byla misijní akce Net'98, avšak v mnoha městech České republiky nadále probíhají pod záštitou adventistických sdružení přednášky o zdravé výživě, zdraví či výchově. Ve světovém měřítku je jedním z nejznámějších občanské sdružení Život a zdraví⁴⁵. V případě rádiového vysílání patří mezi nejznámější Hlas naděje⁴⁶ či pražské AWR studio⁴⁷.⁴⁸

4.3 CASD ve SVĚTĚ

S příchodem 20. století se masově zvýšil počet nově věřících. V roce 1863 čítala členská základna církve kolem 3500 členů, naproti tomu v roce 1901 jejich počet byl již 78 000. Po celém světě existovalo a bylo spravováno církví přes 2000 sborů, které byly seskupeny do stovek sdružení.⁴⁹

V dnešní době⁵⁰

Počet církevních sborů	68 225
Počet sdružení	63 800
Počet členů církví	16 307 880
Počet aktivních kazatelů	16 949
Počet aktivních zaměstnanců	213 267

Organizace Církve adventistů sedmého dne po celém světě je rozdělena do 13 divizí z 206 států světa a publikace této církve jsou přeloženy do 901 jazyků světa.⁵¹

Hlavním sídlem CASD je od roku 1989 budova Generální konference, která se nachází ve Silver Springu ve státě Maryland. Odtud se spravuje veškerá podpora i administrativní činnost, která je posílána do celého světa. Generální konference každých pět

⁴⁴ Dostupné k 22.7.2011 z: <<http://advent.advent-orion.cz/>>.

⁴⁵ Dostupné k 22.7.2011 z: <<http://www.zivotazdravi.cz/>>.

⁴⁶ Dostupné k 22.7.2011 z: <<http://www.hlasnadeje.cz/>>.

⁴⁷ Dostupné k 22.7.2011 z: <<http://www.awrstudio.cz/>>.

⁴⁸ Vojtíšek, Z., *Encyklopedie náboženských směrů v České republice...*, str. 95-96.

⁴⁹ Knight, G. R., *Adventismus v proměnách času*, Praha: Advent-Orion 2003, str. 92.

⁵⁰ Dostupné k 22.7.2011 z: <<http://www.adventist.org/world-church/facts-and-figures/index.html>>.

⁵¹ Tamtéž, Dostupné k 22.7.2011.

let pořádá setkání a jejím momentálním předsedou a tak i hlavním představitelem CASD je Ted Wilson.⁵²

CASD má čtyři organizační stupně své správy:

1. Sbor – organizované společenství jednotlivých věřících
2. Sdružení – organizované společenství sborů v určitém státě nebo území
3. Unie – spojení několika sdružení
4. Generální konference – nejvyšší organizační jednotka spojující všechny unie na světě⁵³

Pod tento hlavní orgán CASD spadají také organizace na pomoc potřebným. Jednou z nejznámějších neziskových organizací je ADRA (The Adventist Development and Relief Agency).⁵⁴

⁵² Dostupné k 22.7.2011 z: <<http://www.adventist.org/world-headquarters/index.html>>.

⁵³ Filipi, P., *Malá encyklopedie evangelických církví...*, str. 34.

⁵⁴ Dostupné k 26.7.2011 z: <<http://www.adventist.org/directory-of-organizations.html>>.

5. VĚROUKA CÍRKVE ADVENTISTŮ SEDMÉHO DNE

5.1 SABATISMUS

Jedním ze základních znaků, kterými se CASD odlišuje od jiných církví, je slavení soboty – sabbatismus. Tímto rysem se odděluje především od ostatních protestantských křesťanů, pro které je dnem oslav neděle. Tento znak nebyl jedinečný jen pro adventisty, ti jím byli inspirováni sobotními anabaptisty (novokřtění).

Svěcení soboty bylo rozšířeno mezi adventisty již v době Ellen Whiteové, která se sama o prosazení sabbatismu zasloužila především díky svým viděním. Na konci 19. století odmítala evoluční teorie a uznávala jen šestidenní stvoření světa.

5.2 DRUHÝ PŘÍCHOD KRISTA

Na samém počátku vzniku adventismu stály apokalyptické motivy a víra ve druhý příchod Krista. William Miller předpověděl konec světa na rok 1844 a po jeho neuskutečnění začala snaha o jiné vysvětlení tohoto obrovského zklamání. S hypotézou, která říká, že konec světa již nastal, ale neprobíhá na zemi, ale v nebi a poslední soud tak již latentně běží, přišel Hiram Edson.⁵⁵

I když očekávaný druhý příchod Krista v polovině 19. století nenastal, adventisté předpokládají konec světa v nejbližších dnech. Přestože jejich očekávání konečného soudu nad světem postupně sláblo, je dodnes v povědomí blížící se konec a v jeho jménu členové CASD konají charitativní a misijní činnosti.⁵⁶

⁵⁵ Filipi, P., *Malá encyklopedie evangelických církví...*, str. 15.

⁵⁶ Vojtíšek, Z., *Encyklopedie náboženských směrů v České republice...*, str. 94.

5.3 BIBLE

CASD přijímá Bibli za své jediné vyznání víry a z ní odvozuje své veškeré základní věroučné články (celkem 28). Ty mohou být revidovány pouze na zasedáních Generální konference, které se konají jednou za pět let. Uznávají Písmo svaté (Starý i Nový zákon) jako psané Boží slovo. Podle něj je měřítkem charakteru i zkušeností, autoritativním základem učení a spolehlivým záznamem Božích činů v dějinách.⁵⁷

5.4 POJETÍ BOHA

Jedním ze základů je učení o trojjednosti Boha (Otce, Syna a Ducha svatého). Je také nazývána jako Svatá trojice a je ukázána i ve znamení kříže: *In nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti, Amen* ⁵⁸. Bůh je nesmrtelný, všemohoucí, vševědoucí, svrchovaný, všudypřítomný, nekonečný a přesahuje lidská chápání. Bůh, Syn, se stal člověkem v Ježíši Kristu a věčný pravý Bůh se v něm stal také pravým člověkem. Byl počat z Panny Marie a Ducha Svatého a byl ztělesněním Boží spravedlnosti, kterou projevil svými zázraky, přestože byl jako člověk mnohokrát pokoušen. Dobrovolně trpěl a místo všech zemřel na kříži za všechny hříchy lidí.

Adventisté věří ve druhý příchod Krista, který přijde ve slávě a navždy osvobodí svůj lid. Apokalyptické představy, související s tímto příchodem, jsou také součástí boje Boha se Satanem, kde tento spor pozoruje celý svět. Na konci však bude Bůh lásky obhájen. Satan se však od svého pádu snaží lidstvo donutit ke vzepření se desateru a neuctívání Boha sedmý den. Na pomoc v tomto sporu posílá Kristus Ducha svatého a anděly, aby pomohli všechny věřící vést, chránit je a podporovat na cestě ke spasení. Pod vlivem Ducha svatého si máme uvědomit vlastní ubohost, uznat hříšnost, litovat přestoupení a věřit v Ježíše jako Pána a Krista. Víra, která přijímá spasení, vzniká působením Boží moci prostřednictvím Písma a je darem Boží milosti.

Důležité pro CASD je také přijetí a dodržování Desatera jako Božího zákona. Jeho dodržování ovšem nevede ke spáse, ale spása pramení z milosti, ne ze skutků.

⁵⁷ Dostupné k 26.7.2011 z: <<http://www.casd.cz/index.php?a=cat.16>>.

⁵⁸ „Ve jménu Otce, Syna i Ducha Svatého, Amen.“

Podle Bible stvořil Bůh svět během šesti dnů a sedmý den onoho prvního týdne odpočíval, proto adventisté slaví sobotu jako den odpočinku (od pátečního do sobotního večera) na počest dokončeného stvořitelského díla.⁵⁹

CASD se také vyznačuje křtem v dospělosti. Ten se udílí na základě osobního rozhodnutí.

5.5 ZDRAVÝ ŽIVOTNÍ STYL

CASD klade důraz nejen na duchovní poselství Bible, ale také na soubor mravních norem, které Písmo obsahuje. **Z proroctví Ellen Whiteové bylo zakázáno nečisté maso a to vedlo mnoho věřících až k vegetariánství.** Díky očekávání brzkého konce světa a druhého Kristova příchodu si adventisté zakládají na vážnosti k životu, z tohoto důvodu se zaměřili na zdravý životní styl. Odmítají alkohol a tabákové výrobky.

Jejich zdravý životní styl se promítl také do budování institucí zdravotní a charitativní péče. Velký vliv mají také jejich neziskové organizace (např. ADRA) a také misijní činnost, kterou projevují především tištěnou verzí (časopisy: *Advent*, *Znamení doby*).⁶⁰

5.6 ROZŠTĚPENÍ ADVENTISTŮ

Po zklamání z neuskutečněního druhého příchodu Ježíše Krista v roce 1844 se adventisté rozpadali do několika proudů. Nejvýznamnější postavení si udrželi adventisté sedmého dne. Uvnitř této církve docházelo postupně během jejího vývoje k odštěpování dalších skupin.

Jednou z nejznámějších odnoží adventismu je skupina s názvem davidíáni. Byla založena v první polovině 20. století Benem Rodenem. Po jeho smrti převzala vedení jeho manželka Lois a po ní Vernon Howell, který se stal nejznámějším vůdcem této církevní skupiny a prohlásil se za mesiáše. V roce 1990 přijal jméno David Koresh (odkaz na biblické

⁵⁹ Dostupné k 26.7.2011 z: <<http://www.casd.cz/index.php?a=cat.16>>.

⁶⁰ Filipi, P., *Malá encyklopedie evangelických církví...*, str. 15-16.

postavy) a začal postupně uplatňovat mnohé autoritářské postupy.⁶¹ Dva roky po přijetí svého nového jména začal prohlašovat, že k apokalypse dojde v USA, nikoli v Izraeli. Davidiáni se proto začali chystat na tuto událost a začali shromažďovat velké množství jídla, zbraní, munice a paliva. Z toho důvodu postupně začalo narůstat napětí mezi davidíány a okolní společnostmi, které vyústilo 28. února 1993 v zátah „Úřadu pro alkohol, tabák a střelné zbraně“ (ATF) na tuto komunitu. Tento útok se vyvinul v přestřelku, po které následovalo 51 dní dlouhé obléhání, po němž federální agenti a národní garda zahájili na sídlo v texaském městě Waco nový útok. Při něm zemřelo více než 80 členů davidíánů, včetně jejich vůdce Davida Koreshe.⁶²

V CASD docházelo k mnoha štěpením během jejich vývoje. Jednou z pro Evropu nejznámějších skupin oddělující se od adventistů je Hnutí reformovaných adventistů sedmého dne (Seventh-Day Adventist Reform Movement). V dnešní době má tato skupina v USA 600 členů a působí v 83 zemích světa.⁶³

V adventistických církvích se nevyskytují jen skupiny vyznávající sobotu jako den odpočinku. Existují také církve, které nekladou důraz na observaci soboty, ale neděle, jako odděleného dne. Mezi takové patří například Křesťanská církev adventistů (Advent Christian Church) nebo Církev generální boží konference (Church of God General Conference).⁶⁴

Právě apokalyptická očekávání jsou nedílnou součástí mnoha protestantských denominací. Z původního hnutí milleritů se po velkém zklamání oddělily i další skupiny mimo CASD. Jednou z nich byla malá odštěpenecká skupina – Půlnoční křik (The Midnight Cry), která byla klíčová pro vznik dějin Svědků Jehovových (Jehovah's Witnesses). Na počátku této skupiny byl vůdčí osobností kazatel Jonas Wendell (1815-1873), který stanovil druhý příchod Krista na roky 1873-1874. Když očekávaná apokalypsa nenastala, začalo se předpokládat, že Kristus skutečně přišel ale pouze duchovně a jeho viditelný příchod byl posunut na rok 1914.⁶⁵

⁶¹ Jedním z nejkontroverznějších nařízení byl zákaz veškerého sexuálního kontaktu všem mužským členům církve s jedinou výjimkou, kterou byl právě David Koresh. Měl tak, coby mesiáš, být dokonalým partnerem pro všechny ženy ve skupině a vytvořit tak nový rod Božích dětí, které měly nakonec ovládnout svět.

⁶² Vojtíšek, Zdeněk, *Encyklopedie nových náboženství*, Praha: Euromedia Group, k.s. 2006, str. 78-80.

⁶³ Melton, J. G., *Encyclopedia of American religions...*, str. 568-569.

⁶⁴ Tamtéž..., str. 563-564.

⁶⁵ Remeš, P., *Svědkové Jehovovi – historický přehled...*, str. 4-5.

6. SVĚDKOVÉ JEHOVOVI

6.1 HISTORIE PŘED VZNIKEM SVĚDKŮ JEHOVOVÝCH

Počátky historie hnutí Svědků Jehovových jsou spojeny s jejich čtyřmi hlavními vůdci a prezidenty. Prvním z nich byl Charles Taze Russell (1852-1916). Ten byl nejen velmi ovlivněn Jonasem Wendellem, ale také od poloviny 70. let působením Nelsona H. Barboura a H. Patona a jejich časopisem *Posel jitra* (*Herald of the Morning*).

Charles Taze Russell se narodil ve městěčku Allegheny ve státě Pittsburgh. Tam začal kolem sebe shromažďovat skupinku lidí, kteří měli zájem o adventismus. Na rozdíl od většiny adventistů, kteří očekávali viditelný návrat Ježíše Krista v roce 1874, Russellova skupina naopak vysvětlovala tento rok jako počátek duchovní a „neviditelné“ přítomnosti Krista ve světě a zdůvodňovala tuto myšlenku technickým a sociálně-kulturním vývojem lidstva (vznik moderní společnosti), ke kterému podle Russella docházelo právě od roku 1874.⁶⁶ Russell začal jako součást svého výkladu vydávat sedmidílnou práci, která byla později nazvána *Studie Písem* (*Studies in the Scriptures*).

V roce 1879 začal Charles Taze Russell vydávat vlastní časopis *Siónská věž a Hlasatel Kristovy přítomnosti* (*Zion's Watch Tower and Herald of Christ's Presens*). Postupně díky vydávání tohoto časopisu začaly vznikat sbory po celých Spojených státech. Stal se zakladatelem tzv. Mezinárodních badatelů Bible a v roce 1881 byla pod jeho vedením založena hospodářská korporace Sionská traktátní společnost Strážná věž, která se po tři roky stala centrem tohoto hnutí v Pensylvánii a poté z důvodu zákonných omezení byla přesunuta do New Yorku.⁶⁷

Russell, jako již mnoho před ním, také předpovídal díky výkladu z Bible druhý příchod Ježíše Krista. Jeho prvním zvoleným datem byl rok 1874 a přes následující zklamání byl tento výpočet prodloužen do roku 1878. Když očekávaná apokalypsa nenastala, prohlásil Russell, že Ježíš se vrátil, ale neviditelně a vyvolení budou vzati do nebe roku 1914.⁶⁸ Když se blížil tento rok, snažil se své stoupence mírnit a přesvědčovat je, že se onen viditelný návrat Ježíše Krista může prodloužit až na rok 1915. Přesto však neuskutečněný druhý

⁶⁶ Vojtíšek, Z., *Encyklopedie nových náboženství ...*, str. 40.

⁶⁷ Remeš, P., *Svědkové Jehovovi – historický přehled...*, str. 5-7.

⁶⁸ Vojtíšek, Z., *Encyklopedie nových náboženství...*, str. 41.

příchod Krista byl pro mnohé velikým zklamáním. Po jeho smrti v roce 1916 se toto hnutí téměř rozpadlo. Mnozí členové odešli, popřípadě rezignovali, ale poté co se vyskytly spory v nástupnictví do vedení organizace Badatelů Bible, se do jejich čela se 6. ledna 1917 dostal výborný organizátor Joseph Franklin Rutherford (1869-1942).⁶⁹

Rutherford působil v organizaci Badatelů Bible nejdříve jako právní úředník, posléze se stal zastupujícím soudcem.⁷⁰ Sám byl velmi plodným autorem a vydával v průměru jednu knihu ročně. Mezi jeho nejznámější patří kniha s názvem: *Miliony dnes žijících nikdy nezemřou* (*Millions Now Living Will Never Die*). Poté, co se stal výkonným prezidentem Společnosti⁷¹, trval na tom, aby byla *Strážná věž* studována nejen jednotlivci, ale také společně ve sborech. Jako již před ním Russell, začal také předpovídat rok, kdy nastane Boží vláda na Zemi a tím rokem byl podle Rutherforda rok 1925.

Po druhé vážné krizi ve hnutí Badatelů Bible byla nutná nová organizace. Členové se začali zapojovat do agitačních činností a započala propagační metoda návštěv domu od domu, která se stala povinností každého člena organizace až po několik hodin měsíčně. Mezinárodní badatelé Bible se tímto více stmelili a v roce 1931 se díky Rutherfordovi začali nazývat Svědkové Jehovovi.⁷²

6.2 NÁBOŽENSKÁ SPOLEČNOST SVĚDKOVÉ JEHOVOVI

Charles Taze Rutherford se zasloužil o mnoho změn v organizaci Svědků Jehovových. Ať se již jednalo o rozhodování ve věcech víry a každodenního života nebo organizace sboru, ustanovil pro tato rozhodování tzv. vedoucí sbor se sídlem v Brooklynu ve městě New York. Nadále ale mezi nejdůležitější patřily studijní publikace, které mají pro Svědky Jehovovy platnost Božích příkazů.⁷³

Před svou smrtí stačil Rutherford určit svého nástupce, kterým se stal Nathan Homer Knorr (1905-1977), pod jehož vedením a jeho prostřednictvím vyšlo mnoho důležitých knih.

⁶⁹ Melton, J. G., *Encyclopedia of American religions...*, str. 581.

⁷⁰ Známy také jako „Soudce“ Rutherford.

⁷¹ Soupeřil o nástupnictví ve Společnosti s Paulem L. Johnsem a díky jejich sporům o nástupnictví vznikl rozkol a hnutí se málem rozpadlo. Část věřících následovala Johnsu, který založil Hnutí laických domácích misí, druhá část založila vlastní organizaci s názvem Pastorační biblický institut a začala vydávat časopis s názvem *Hlasatel Kristova království*.

⁷² Remeš, P., *Svědkové Jehovovi – historický přehled...*, str. 10-13.

⁷³ Vojtíšek, Z., *Encyklopedie náboženských směrů v České republice...*, str. 97.

Jednou z nejdůležitějších byl překlad Bible – *Překlad nového světa Svatých Písem* (*New World Translation of the Holy Scriptures*). Tento překlad Bible je dodnes používán jako jediný správný překlad SJ a byl vydán ve více než 68 milionech kopiích a přeložen a publikován v několika světových jazycích.

Knorr nastoupil do vedení společnosti v roce 1942 a nejvíce se zasloužil o misijní činnost Svědků Jehovových. Byla založena „škola Gilead“ pro misionáře v roce 1943 s oficiálním názvem Watchtower Bible School of Gilead. Od té doby zde vystudovalo přes 6000 věřících, kteří byli posláni do více než 140 zemí světa.⁷⁴

Jako již všichni hlavní představitelé Svědků Jehovových (popřípadě předcházející skupiny s názvem Mezinárodní Badatelé Bible), předpověděl také Knorr konec světa a to na rok 1975. Toto datum bylo zveřejněno v časopise *Probud'te se!* (*Awake!*)⁷⁵ a díky němu došlo k výraznému zpomalení nárůstu SJ v první polovině 60. let. Přesto však se SJ začali na rok 1975 těšit a vznikalo stejné nadšení jako u předcházejících dat, které předpovídaly Boží království na zemi (1914, 1925). Tato propaganda slavila obrovský úspěch a do roku 1974 bylo nově pokřtěno až 300 000 nových členů. Opět se po roce 1975 muselo nějak vysvětlit všeobecné zklamání z nepřítomnosti Krista. Tentokrát se tohoto úkolu ujal výborný znalec Písma Frederik Franz, který tvrdil, že výpočty byly zcela správné, chybné bylo výchozí datum.⁷⁶

Po tomto opětovném neúspěchu bylo nutné zreformovat strukturu organizace. Jednou z hlavních reforem byla přeměna vedoucího sboru z poradního na řídicí. Dnes v čele Svědků Jehovových stojí vedoucí sbor, který tvoří 11 mužů a prezident této organizace. Vedoucí sbor rozhoduje o všech záležitostech uskutečňovaných pro veřejnost, jako jsou učení, prezentace, dohled nad tiskovinami (knihy, traktáty, časopisy), ale také nad hospodářskou činností i nad ustanovením šesti výborů.

Po smrti Nathana Knorra byl prezidentem zvolen již dříve zmiňovaný znalec Písma Frederik William Franz (1893-1992). Jeho synovec Raymond Franz se dostal díky zvolení svého strýce do Vedoucího sboru a stal se významnou postavou v historii Svědků Jehovových. V roce 1981 byl z této organizace vyloučen, přestože proti ní nikdy ostře nevystupoval, jeho rozpory byly pouze v rozhodnutí některých členů vedení.

⁷⁴ Melton, J. G., *Encyclopedia of American religions...*, str. 581.

⁷⁵ Vojtíšek, Z., *Encyklopedie nových náboženství...*, str. 41.

⁷⁶ Výchozí datum bylo původně odvozováno od data stvoření člověka Adama a Evy v roce 4026 př.n.l. Po zklamání Franz prohlásil, že datum tvoření člověka se nemusí ztotožňovat s datem stvoření Adama, ale spíše Evy a toto datum není zcela známé.

Jako dalším prezidentem Svědků Jehovových se stal v roce 1992 Milton G. Henschel (1920-2003), který byl v roce 2000 jako vůbec první vedoucí Svědků Jehovových donucen k abdikaci.⁷⁷

⁷⁷ Remeš, P., *Svědkové Jehovovi – historický přehled...*, str. 14-20.

7. SVĚDKOVÉ JEHOVOVI V ČR A VE SVĚTĚ

7.1 POČÁTKY HISTORIE SVĚDKŮ JEHOVOVÝCH V ČR

Vzhledem obrovské misijní horlivosti Svědků Jehovových se tehdejší skupina badatelů Bible dostala na české území již před rokem 1914 a to v souvislosti s hlásáním katastrofických předpovědí.⁷⁸

Prvním místem, ve kterém se začala konat pravidelná shromáždění Svědků Jehovových, bylo v roce 1916 město Most. Zde také bylo po první světové válce v roce 1923 ustanoveno sdružení vážných Badatelů Bible, které vedl sklář Antonín Gleissner (1889-1944), který zde byl poslán z odbočky Společnosti v Magdeburku společně se svou manželkou. Díky němu se toto učení začalo pomalu rozšiřovat do Prahy a později také do Brna (Brno-Julíánov), kam bylo také koncem listopadu přesunuto centrum Společnosti z tehdejšího sídla v Mostu.

Tento spolek se rozpustil poté, co byl 7. srpna 1932 nahrazen československou pobočkou Mezinárodního sdružení badatelů Bible, jejíž hlavním sídlem se stala Praha. I zde byl znovu zvolen předsedou Antonín Gleissner a byly nadále zřízeny další dvě pobočky (pro Podkarpatskou Rus a pro Slovensko).⁷⁹ Přestože se SJ v té době potýkali s nepřízní úřadů, začali zahajovat poměrně rozsáhlou misijní činnost. V roce 1932 dokonce začal vycházet v češtině další časopis Svědků Jehovových - *Zlatý věk*, kterého se hned v prvním roce rozšířilo 71 200 výtisků. V této době začalo přibývat členů této společnosti, především v pohraničních oblastech, kdy byla činnost SJ v Německu zakázána.⁸⁰

Na jaře roku 1936 byla odbočka v Praze nucena se podřídit středoevropské kanceláři Společnosti v Bernu, což vyvolalo rozepru v řadách českých funkcionářů. Postupně do roku 1938 začali SJ působit již jen v ryze českých oblastech, jelikož nacismus začínal být v pohraničí silnější. Od srpna tohoto roku byla nakonec zakázána všechna shromáždění a SJ se směli scházet pouze tajně v malých skupinkách. Po obsazení pohraničí byli SJ pod

⁷⁸ V roce 1907 navštívil Charles Taze Russell Prahu, nezdála se mu však dostatečně zralá díky tehdejší situaci v Rakousko-Uhersku.

⁷⁹ Mezitím roku 1931 Badatelé Bible v Československu, stejně jako v jiných zemích, přijali jméno „Svědkové Jehovovi“.

⁸⁰ Od roku 1934 bylo zahájeno rozsáhlé pronásledování Svědků Jehovových a většina věřících s cizím státním občanstvím byla nucena opustit území československa.

přísným dohledem a během druhé světové války byla asi polovina svědků na našem území zatčena.

Po skončení války se SJ snažili o obnovu své činnosti a dne 2. 11. 1945 oznámili ministerstvu vnitra ČSR obnovení své činnosti a to obnovení obou zákonných spolků: Mezinárodního sdružení badatelů Bible, československé větve se sídlem v Praze a Biblické a traktátní společnosti Strážná věž, československé větve se sídlem v Praze. Ale následkem únorových událostí roku 1948 byla nakonec dne 17. 3. 1948 zastavena činnost SJ na celém území ČSR. Po tomto zákazu byla celá organizace zlikvidována, začaly se konat domácí prohlídky a její hlavní představitelé byli vyslýcháni a vězněni, přičemž nejvíce procesů se členy skupiny SJ, kterých byly až desítky, bylo v letech 1952-1954. Jedním z velkých důvodů bylo pacifistické zaměření SJ a jejich odmítání vojenské služby. Svědkové Jehovovi se proto uchýlovali do vlastních bytů a scházeli se jen v malých skupinkách, ve kterých se věnovali studiu časopisu *Strážná věž*, který byl do Československa tajně dovážen a zde rozmnožován. Nejen že se společnost nenechala zcela pohltnout režimem, ale začala se v ilegalitě pomalu rozrůstat. Během následujících let se snažila STB proniknout do společnosti SJ i zevnitř a snažili se z jejich řad vymýtit „fanatismus a extremismus“⁸¹.

Postupem času se však vyšetřování a pronásledování SJ zmírnilo a tehdejší komunistická vláda se s nimi téměř smířila. Přesto však nezískali statut státem uznané církve a nadále byla jejich činnost nelegální, ale za poskytování informací, které podávalo vedení SJ, byli státními orgány z velké části tolerováni. Tato spolupráce pak pokračovala až do roku 1989, až nakonec 1. 9. 1993 získala, již v České republice, status registrované náboženské společnosti s názvem: Náboženská společnost Svědkové Jehovovi (NSSJ).

NSSJ v ČR nyní řídí vedoucí výbor, který v současné době tvoří MUDr. Ondřej Kadlec, CSc., Eduard Sobička a Jan Glückselig. Tento vedoucí výbor vede i tzv. rodinu Bethel.⁸²

Počet věřících hlásících se k Svědkům Jehovovým v ČR poslední dobou klesá. V roce 1999 jich bylo 16 058.⁸³ V roce 2001 se během sčítání lidu přihlásilo ke SJ 23 162 osob a tvořili 0,2% náboženského vyznání v ČR.⁸⁴

⁸¹ V 60. letech byli mnozí agenti, kteří pronikli do společnosti SJ odhaleni a následovalo dlouhodobé rozdělení SJ v Československu na dvě skupiny: radikály, kteří odmítali spolupráci se státními orgány a které vedl V. Matejka (asi 2 000 členů) a umírněné, v jehož čele byl spolupracovník StB B. Müller (většina členů). Po roce 1990 bylo obě skupiny opět sjednoceny.

⁸² Tuto skupinu tvoří přibližně 50 pracovníků působících ve čtyřech odděleních: nemocniční informační služby, překladatelské a kompoziční oddělení, služební oddělení a stavební oddělení.

⁸³ Dostupné k 2.8.2011 z: <<http://www.straznavez.cz/Zdomova/NSaStat/NSaStatObsah.htm>>.

⁸⁴ Dostupné k 2.8.2011 z: <http://www.czso.cz/csu/2003edicniplan.nsf/o/4110-03--obyvatelstvo_hlasici_se_k_jednotlivym_cirkvim_a_nabozenskym_spolecnostem>.

7.2 ČINNOST SJ V ČR

Veškeré aktivity společnosti SJ jsou podporovány pouze dobrovolníky z řad jejich členů. Sami si platí veškeré výdaje spojené s misiemi, kurzy týkající se domácího studia Bible nebo distribuování literatury a časopisů.⁸⁵

Nejtypičtějším znakem SJ jsou jejich misie po celém světě. Kladou si za cíl strávit co nejvíce času v misiích pořádaných dům od domu, propagováním a distribuováním časopisu *Strážná věž*. Tuto činnost provozují podle odkazu Ježíše Krista, který stejně jako SJ cestoval od města k městu a zvěstoval o Božím Království. Minimálním počtem je deset hodin měsíčně, které jsou stráveny při těchto misiích. Věřící, chodící dům od domu, jsou nazýváni „zvěstovatelé“ a v roce 2000 jich bylo na světě 6 350 564. Spolu se zmíněnými „zvěstovateli“ tvoří misijní činnost SJ také tzv. „průkopníci“, kteří se zabývají misíí až 50 hodin měsíčně.⁸⁶

Dalším charakteristickým znakem Svědků Jehovových v České republice je jejich rozsáhlá vydavatelská a publikační činnost. Sami SJ vedou bezplatné studium Bible, které je možné uskutečnit jak pro jednotlivce tak také pro skupiny. Jejich dvěma nejznámějšími časopisy jsou *Strážná věž* a *Probud'te se!*. Oba časopisy však nejsou možné k dostání jako jiné tiskoviny, ale jsou distribuovány pouze členy SJ, kteří je rozšiřují pro veřejnost v ulicích nebo při misijní činnosti.

Strážná věž (Watchtower) je ilustrovaný časopis vydávaný SJ, který vychází nejen pro širokou veřejnost, ale také jako studijní materiál pro členy Společnosti. Od roku 2008 vychází dvakrát měsíčně a podrobněji se věnuje náboženské a vědecké tematice. Originální verzi tohoto časopisu vydává Biblická a traktátní společnost *Strážná věž (Watchtower Bible and Tract Society)*, což je nezisková organizace, jejíž jedna z mnoha [vydavatelských](#) částí sídlí v osadě Wallkill v okrese Ulster.⁸⁷ Tato verze je pak překládána do jiných jazyků včetně češtiny a je vydávána současně s originálem. Podobně je tomu u neméně známého časopisu

⁸⁵ Melton, J. G., *Encyclopedia of American religions...*, str. 582.

⁸⁶ Vojtíšek, Z., *Encyklopedie nových náboženství...*, str. 42.

⁸⁷ Stát New York, USA.

Probud'te se! (Awake!), který je periodikem vycházejícím jednou za měsíc⁸⁸ a patří vůbec k nejvydávanejším periodikům světa. Mimo těchto časopisů vychází i interní přehledy místních zpráv s názvem *Naše služba Království*.⁸⁹

Mezi publikační činnosti SJ kromě periodik patří také značné množství knih, jejichž počet vydaných se odhaduje na 50 miliónů ročně. Ty spadají podobně jako zmíněné časopisy pod Biblickou a traktátní společnost se sídlem v Pennsylvánii.⁹⁰

7.3 SVĚDKOVÉ JEHOVOVI VE SVĚTĚ

Na konci roku 1991 bylo ve světě více než čtyři miliony SJ v 66 207 kongregacích, které byly aktivní ve 211 zemích.⁹¹ Od roku 2004 se Česká a Slovenská republika zařadily mezi 22 zemí světa, ve kterých počet Svědků Jehovových nepřibývá, ale naopak ubývá nebo jejich počet stagnuje.⁹²

V dnešní době⁹³

Celkový počet věřících	18 706 895
Počet aktivních členů ⁹⁴	7 508 050
Počet poboček	116
Počet kongregací	107 210
Počet nových členů za rok 2010	294 368

V čele celosvětové organizace Svědků Jehovových stojí vedoucí sbor, který tvoří 11 mužů a jehož finanční a organizační záležitosti jsou spravovány Biblickou traktátní společností Strážná věž z Pennsylvánie. Po celou svou existenci byl tento sbor spravován

⁸⁸ Od roku 2006.

⁸⁹ Dostupné k 3.8.2011 z: <<http://www.straznavez.cz/Aktuality/dvatypySV.htm>>.

⁹⁰ Vojtíšek, Z., *Encyklopedie náboženských směrů v České republice...*, str. 99.

⁹¹ Melton, J. G., *Encyclopedia of American religions...*, str. 792.

⁹² Dostupné k 3.8.2011 z: <<http://www.straznavez.cz/Zdomova/statistika.htm>>.

⁹³ Dostupné k 3.8.2011 z: <<http://www.jw-media.org/aboutjw/article41.htm#history>>.

⁹⁴ Počet členů, kteří jsou aktivně zapojeni v publikování a šíření Bible.

pouze pěti prezidenty⁹⁵ a každý z nich měl na organizaci velmi významný vliv. Tento model je považován jako teokratický.⁹⁶ Fungování této organizace je řízeno pomocí několika spojovacích článků. Nejvýše postavený je vedoucí sbor, který pracuje ve světovém ústředí v newyorském Brooklynu a vysílá každý rok své zástupce do každého regionu po celém světě. Ti pak vše konzultují se zástupci odboček v tom určitém regionu. V odbočkách pracují výbory odboček, které jsou složeny ze tří až sedmi členů a dohlíží na činnost v zemích, které jsou v jejich pravomoci^{97 98}.

Svědkové Jehovovi mají velmi rozsáhlou světovou publikační činnost, což dokazuje také to, že svou literaturu produkují v 537 jazycích světa. Mají více než 2 500 dobrovolníků, kteří se těmito překlady zabývají. Veškeré náklady spojené s jejich publikační činností jsou dotovány jimi samými, popřípadě z dobrovolných příspěvků.

Bible⁹⁹, je díky Biblické traktátní společnosti Strážná věž, která sídlí v Pennsylvánii, vydávána již od roku 1926 a byla přeložena do 83 světových jazyků a publikována ve více než 165 milionech kopií. Ale mezi publikace vydávané SJ patří také Biblické encyklopedie a průvodce studiem, které studuje hloubkové výzkumy a specifické témata Bible.

Tato Společnost se zaměřuje také na časopisy. Mezi nejznámější patří *Strážná věž* a *Probud'te se!*. Obě periodika jsou překládána do mnoha světových jazyků a jejich výtisky byly vydány ve více než 38 milionech.

Od roku 1997 SJ publikují svá učení a víru také prostřednictvím internetu.¹⁰⁰ Je zde velké množství tiskovin, brožur i výtisků časopisů. Nově jsou zde od ledna 2009 publikovány vzdělávací informace, které jsou přeloženy do 387 jazyků světa, včetně překladů do znakové řeči. Na těchto stránkách jsou také k dispozici také adresy poboček a možnost požádání o osobní pomoc SJ. Dále je zde také možné stáhnout audio nahrávky¹⁰¹, které jsou speciálně navrženy jako zdroj pro média.¹⁰²

⁹⁵ Charles Taze Russell, Joseph Franklin Rutherford, Nathan Knorr, Frederick William Franz, Milton G. Henschel.

⁹⁶ Vojtíšek, Z., *Encyklopedie nových náboženství...*, str. 42.

⁹⁷ Odbočka pro ČR se sídlem v Praze řídí více než 230 sborů s přibližně 16 000 Svědky Jehovovy.

⁹⁸ Vojtíšek, Z., *Encyklopedie náboženských směrů v České republice...*, str. 99.

⁹⁹ Biblí u SJ je myšlen její překlad s názvem: *Překlad nového světa Svatých Písem*.

¹⁰⁰ Dostupné k 3.8.2011 z: <<http://www.watchtower.org/>>.

¹⁰¹ Dostupné k 5.8.2011 z: <www.jw.org>.

¹⁰² Dostupné k 5.8.2011 z: <<http://www.jw-media.org/aboutjw/article43.htm#publishing>>.

8. VĚROUKA SJ

8.1 JMÉNO JEHOVA

Svědkové Jehovovi se označují podle jména Jehovy¹⁰³. Toto jméno se v Hebrejských písmech objevuje téměř 7000 krát, naopak ve většině Biblí se nahrazuje slovem „Bůh“, „Pán“, nebo „Hospodin“. Přesto se v Bibli dá rozpoznat, kdy je jméno Jehova nahrazeno jiným – je psáno velkými písmeny. Několik modernějších překladů také používá jména Jahve.

Označení „Svědkové Jehovovi“ vychází ze 43. kapitoly knihy Izajáše a vztahuje se k určitému soudnímu přelíčení. „Vy svědkové moji jste, promlouvá Jahve, svědkové moji, které jsem zvolil, aby se poznalo a věřilo ve mne, uznalo konečně, jen já že jsem Bůh. Předemnou nebyl vytvořen Bůh, jiného po mně nebude nikdy. Jahve jsem já, pravý jsem Bůh a není mimo mne pomocníka.“ (Izajáš 43:10,11)¹⁰⁴

8.2 OTÁZKA KRVE

Jedním z nejkontroverznějších zákazů SJ je odmítání přijetí krevní transfuze a dřívější zákaz očkování. V posledních letech se jedná již jen o částečný zákaz, ne všichni členové SJ však tento názor sdílejí stejně. SJ věří, že je hříchem přijmout krevní transfuzi, jelikož je psáno v Bibli, že se lidé mají „zdržovat krve“ (Skutky 15:29). Zejména proto mnoho SJ nepřijalo postoj Strážné věže, která od roku 2000 začíná povolovat přijímání některých částí krve nebo produktů z krve.¹⁰⁵ V posledních letech se stále více akceptuje přijetí krevních produktů, což také dokazuje, že mnoho dětí již u sebe nenosí kartičku, která by lékařům zakazovala transfuzní podávání krve do těla. **Tyto náznaky vedou k možnosti, že by SJ mohli od této nauky v budoucnu upustit.**

¹⁰³ Římskokatolická Jeruzalémská Bible a někteří její učenci dávají přednost označení Jahve.

¹⁰⁴ Dostupné k 5.8.2011 z: <http://www.watchtower.org/b/jt/article_01.htm>.

¹⁰⁵ Těmi jsou například albumin, erytropoetin, očkovací séra, imunoglobuliny a nebo koagulační faktory k léčbě hemofilie.

Tato loajální věrnost k nauce stála členy SJ již tisíce životů a díky tomuto faktu členové Nemocničních informačních výborů věří, že tato organizace v blízké době změní svůj postoj ohledně krve a **tato nauka se stane pouze věcí osobního svědomí.**¹⁰⁶

8.3 BIBLE

Víra Svědků Jehovových vychází výlučně z Bible. Pro SJ je to překlad Bible s názvem *Překlad nového světa Svatých Písem*, který vyšel roku 1961. Jiné překlady jsou považovány za nevhodné. Dříve měla velký vliv také kniha *Studie Písem* od Charlese Taze Russella, teď však již slouží více jako pomůcka při studiu Bible.

8.4 POJETÍ BOHA

Jedním z hlavních znaků, kterými se SJ liší od evangelických církví, je odmítání učení o Trojici, protože se o ní Bible nezmiňuje. Věří v jediného Boha, kterým je Jehova a slouží mu tím, že nesou jeho jméno, jako to dělal Ježíš Kristus. Toho sice považují za „mocného“, ale nikoli tak všemocného, jakým je Jehova. Je to pouze jeho syn, ale ne Bůh. Duch svatý je pak zvláštní boží činná síla, díky které Bůh ovlivňuje dění na Zemi.

Zvláštním znakem týkající se smrti Ježíše Krista je způsob jeho ukřižování. Podle SJ Kristus nezemřel na kříži, ale na kůlu. Podle původních evangelií prý v nich o Ježíšově smrti na kříži nejsou zmínky.

8.5 APOKALYPSA

Svědkové Jehovovi kladou velmi silný důraz na apokalyptické a eschatologické motivy. Apokalypsa pro Svědky Jehovovy je velkou nadějí, při níž se střetne dobro se zlem¹⁰⁷. Závěrečným konfliktem je tzv. Armagedon, neboli poslední bitva, po které věřící dosáhnou spasení. Po ní budou spasení rozděleni na dvě kategorie: první bude „malé stádo“,

¹⁰⁶ Dostupné k 5.8.2011 z: < <http://www.krev.info/Text/abstain.htm> >.

¹⁰⁷ Bůh a církev, kterou reprezentují svědkové Jehovovi proti Satanovi a falešné církvi.

které čítá 144 000 nejvěrnějších věřících a svatých, a druhé „velký zástup“¹⁰⁸.¹⁰⁹ V době, kdy byl vůdcem SJ Charles Taze Russel se věřící domnívali, že Mezinárodní badatelé Bible ohlašují svá poselství jen pro oněch 144 tisíc vyvolených. Ti mají po Armagedonu vládnout spolu s Ježíšem Kristem v nebi. Tento názor pozměnil Joseph Franklin Rutherford, který naopak vyučoval, že kázání by se měla obracet právě k „velkému zástupu“, který bude v novém řádu věcí žít pod onou vládou vyvolených 144 tisíc v ráji na zemi v míru, harmonii a všeobecné lásce.¹¹⁰ Tyto katastrofické události byli již v minulosti několikrát předpovídaný (počínaje Millerovým rokem 1844, a ukončeno posledním 1975, který předpovídal Nathan Homer Knorr), ale až teprve v posledních desetiletích SJ upustili od vypočítávání konkrétních dat.

8.6 SVÁTKY

Svědkové Jehovovi neslaví narozeniny, jmeniny, Vánoce, Velikonoce ani jakékoli svátky, jakými jsou například Nový rok, První máj nebo Den matek. Podle SJ jsou to přežitky pohanských tradic, které vycházejí z jiných náboženství a jsou tím pádem dílem Satana. Dalším možným výkladem neslavení těchto svátků je odmítavý postoj J.F.Rutherforda, který pocházel ze skromných poměrů a zasadil se o jejich zrušení.¹¹¹

8.7 ŠTĚPENÍ SJ

K největšímu štěpení Svědků Jehovových docházelo po smrti Ch. T. Russella a nástupu nového vůdce J. F. Rutherforda. Jeho snahy o změny v organizaci se nesetkaly s velkým úspěchem a měly tak za následek až pětinový úbytek členů SJ. Tím došlo ke vzniku několika odštěpených skupin. Jednou z nich byla skupina s názvem Mezinárodní sdružení Badatelů bible (International Bible Students Association), která funguje dodnes ve více než 50 státech světa.

¹⁰⁸ Ten je popisován v evangeliu podle Jana: „Mám i jiné ovce, které nejsou z tohoto ovčince. I ty musím přivést. Uslyší můj hlas a bude jedno stádo, jeden pastýř.“

¹⁰⁹ Vojtíšek, Z., *Encyklopedie nových náboženství...*, str. 42.

¹¹⁰ Remeš, P., *Svědkové Jehovovi – historický přehled...*, str. 13.

¹¹¹ Elliott, Joel, *Jehovah's Witnesses in The Encyclopedia of Millennialism and Millennial Movements*, Ed. Richard Landes, Routledge: Berkshire Reference Works 2000, str. 205.

Největší odštěpeneckou skupinou Svědků Jehovových však bylo Laické domácí misijní hnutí (Layman's Home Missionary Movement), které založil americký vědec a kazatel Paul Samuel Leon Johnson (1873 –1950). Byl úzkým spolupracovníkem představitele Strážné věže, Charlese Russella, který ho poslal do Anglie jako svého zvláštního posla, aby tam kázal a vyřešil problémy mezi vedoucími představiteli hnutí Mezinárodního sdružení Badatelů bible (International Bible Students Association IBSA). Když se v roce 1917 vrátil do USA, byl již ve vedení Russellův nástupce J. F. Rutherford, který Johnsona zbavil veškerých funkcí a označil ho jako nepoddajného člena, jelikož Johnson byl věrným následovníkem Russella.

V návaznosti na tyto události v roce 1918 vydává Johnson a 7 dalších členů výboru vlastní časopis *Hlasatel království*, později *Pravda o příchodu a zjevení Páně*. A již o rok později, v roce 1919, zakládá Johnson Laické domácí misijní hnutí, v jehož čele sám stojí až do své smrti (1950). Základem tohoto hnutí byla víra, že Russel byl Božím poslem, který ohlašuje jeho příchod.¹¹²

¹¹² Melton, J. G., *Encyclopedia of American religions...*, str. 792-793.

9. SROVNÁNÍ DVOU NÁBOŽENSKÝCH SKUPIN: SVĚDKOVÉ JEHOVOVI A ADVENTISTÉ SEDMÉHO DNE

9.1 HISTORICKÉ SROVNÁNÍ

Počátky obou těchto náboženských skupin sahají do první poloviny 19. století, do období tzv. Druhého velkého probuzení (1800-1830). V této době se do popředí začaly dostávat chiliastické a apokalyptické motivy. Očekávaný konec světa měl sjednotit všechny věřící a mělo být nastoleno tisícileté království míru a štěstí.

Na počátku tohoto období stála významná osobnost, jejíž apokalyptické představy daly za vznik oběma skupinám. Touto osobností byl William Miller. Podle jeho výpočtů měl být osudným rokem rok 1844. Po velkém zklamání z nezdařeného očekávání konce světa se příznivci Millera začali štěpit na několik menších skupin, z nichž dvěma největšími jsou právě Svědkové Jehovovi a Adventisté sedmého dne.

Pro obě tyto náboženské skupiny bylo vypočítání data pro příchod Ježíše Krista klíčovým počátečním bodem jejich vzniku. Zatímco CASD zůstala u Millerova roku 1844 a nastalé zklamání se snažili zmírnit vysvětlením, že poslední události již opravdu nastaly, ale neprobíhají na zemi. Kristus nepřišel učinit očistu do pozemské svatyně, ale zahájil očistu nebeského chrámu a jakmile tuto očistu dokoná, Kristus již viditelně sestoupí na zem. Naproti tomu Svědkové Jehovovi data stanoveného Millerem nezůstali, ale snažili se najít chybu, které se při výpočtu data mohl dopustit, a se pokoušeli přijít s vlastními alternativami **data konce světa**, přičemž nejdůležitější byl jejich první významnější výpočet stanovený na rok 1914.¹¹³ Stejně jako u CASD byl i podle SJ jejich výpočet správný. SJ ale zdůvodňují neuskutečnění konce světa tím, že Ježíš Kristus na svět přišel, ale pouze neviditelně a přímo na zemi očišťuje chrám. Rozdíl mezi těmito dvěma skupinami je tedy ve zdůvodnění „nepříchodu Krista“. U CASD se jedná o očištění svatyně na nebesích, u SJ očištění chrámu na zemi a Kristův neviditelný příchod.

¹¹³ Prvním Russellovým výpočtem, kdy budou vyvoleni vzati do nebe byl rok 1874, který byl později prodloužen do roku 1878. Po neuskutečnění Kristova návratu začal Russell učit o budoucím roku 1914. Po té, co ho ve vedoucí pozici vystřídal Rutherford, jím bylo označeno další datum – rok 1925. Posledním datem vypočítajícím Kristův návrat byl rok 1975 od Knorra. Poté se upustilo od vypočítávání konkrétního data, ale počítá se pouze s brzkým koncem světa.

V průběhu historie těchto dvou náboženských skupin se v jejich vedeních vystřídaly určité vedoucí postavy. U CASD byla tou hlavní zakladatelka této církve – Ellen Whiteová, po ní již žádná osobnost neutvářela průběh tohoto hnutí tak jako ona. **Whiteová ale nikdy formálně nestála ve vedení církve, přesto měla velký vliv na vedení adventistů a především na věci ohledně jejich doktríny.** Naopak v historii Svědků Jehovových je možno vidět hned čtyři veliké osobnosti této náboženské skupiny, které byly vůdčí a všichni zastávali funkci prezidenta této skupiny. Těmi jsou Charles Taze Russell, Joseph Franklin Rutherford, Nathan Homer Knorr a posledním byl Milton G. Henschel. Každý z nich však jiným způsobem ovlivnil běh tohoto hnutí.

9.2 VEDENÍ ORGANIZACE

Struktura vedení těchto organizací se u obou skupin podstatně liší. Církev adventistů sedmého dne spravuje Generální konference, pod níž spadají tři níže postavené stupně správy – sbor, sdružení a unie a jeho uspořádání má formu hierarchie. Naopak podoba organizace u Svědků Jehovových představuje teokratický model společnosti. V jejich čele stojí vedoucí sbor, který je spravován pomocí odboček a ty jsou koordinovány pomocí výborů.

9.3 MISIE

Pro obě tyto náboženské skupiny je charakterizačním znakem misijní činnost. CASD vyslala do Evropy roku 1874 jako prvního zvěstovatele J. N. Andrewse a další misie nejen evropské na sebe nenechaly dlouho čekat. U SJ došlo k této činnosti až v první polovině 20. století a největší zásluhu na tom měl N. Knorr, který založil v roce 1942 tzv. „školu Gilead“ (Watchtower Bible School of Gilead), kde SJ studovali, aby mohli vykonávat misijní činnosti. Přestože s misijemi přišla dříve CASD, v dnešní době je mnohem známější právě u druhé náboženské skupiny u Svědků Jehovových. Jejich misie dům od domu jsou známy po celém světě, jelikož cílem SJ je snaha o sdílení své víry s co největším možným počtem lidí a většina jich měsíčně stráví až 10 hodin těmito misiemi.

Adventisté od velmi aktivních počátečních misií, které se uplatňovaly na počátku 20.století, postupně upouštěli a dnes se tak jejich evangelizační aktivity více přizpůsobují novým podmínkám. Ve srovnání s Náboženskou společností Svědků Jehovových jsou adventisté ve společnosti chápáni pozitivněji, jelikož díky jejich podomnímu nabízení náboženské literatury se stali negativním stereotypem, který je spojen s představou nezvaných návštěvníků.

9.4 ZDRAVÝ ZPŮSOB ŽIVOTA

Ellen Whiteová, hlavní představitelka CASD, se především díky svým viděním zasadila o důraz na zdraví a zdravý životní styl v této církvi. Prohlašovala, že by se nemělo požívat maso ani jiné dráždivé pokrmy a měl by být naprostý zákaz alkoholu i tabákových výrobků. Naopak zdůrazňovala důležitost přírodních prostředků při nemoci (cvičení, čerstvý vzduch, relaxace a pitná voda). Svědkové Jehovovi žijí také zdravým životním stylem a kladou důraz především na stravu. Podle Bible se má správný křesťan zříkat krve a to nejen v podobě transfuzí, ale i ve stravě. Proto maso, které nebylo zbaveno krve nebo obsahuje krev je zakázáno jíst.

9.5 POJETÍ BOHA

Obě náboženství mají de facto stejné základy, ale postupným vývojem se do značné míry odlišili. Zatímco CASD se svým chápáním Boha drží většinové křesťanské tradice, SJ se od tohoto vnímání Boha zcela otočili.

CASD se řadí mezi evangelické církve a jedním ze základů jejich učení je víra v trojjedinost Boha. Podle obecně protestantské křesťanské teologie jsou v Bohu tři osoby (Otec, Syn a Duch Svatý), z nichž každá má jednu a tutéž božskou přirozenost, podstatu. Naproti tomu stojí SJ, jejichž jedním z hlavních znaků je naopak odmítání učení o Trojici,

protože se o ní Bible nezmiňuje¹¹⁴. Věří jen v jediného Boha, kterým je Jehova, který na světě jedná skrze Ducha svatého a Ježíš Kristus byl „pouze“ jeho synem v materiálním světě, který byl sice nadřazený, vyniká nad ostatními lidskými bytostmi, ale nedá se s Bohem v žádném ohledu ztotožnit. Pojetí Boha u SJ není čistě jejich inovací, ale můžeme se tímto názorem setkat i u jiných náboženských skupin např. unitáři.

Ačkoliv oba tyto náboženské proudy kladou důraz na Bibli a Lutherův princip *sola scriptura*, tento rozdíl v pojetích Boha vyvěrá z toho, že nepoužívají stejné verze Bible.

9.6 BIBLE

Oba směry jak CASD tak SJ považují za základní pramen své víry Bibli, nemůžeme hovořit o to, že čerpají ze stejného zdroje.

Teologická východiska adventistů jsou v podstatě shodná s obecně protestantskou křesťanskou teologií, vzhledem k tomu, že vychází z Bible (protestantská verze). Charakteristikou teologie adventistů proto nejsou zvláštní věroučné odlišnosti, ale spíše důrazy kladené na některé její části. Víra Svědků Jehovových vychází výlučně z Bible, tou se však myslí jejich vlastní překlad Bible s názvem *Překlad nového světa Svatých Písem* (1961)¹¹⁵ a jiné překlady jsou považovány za nevhodné. Autoři pozměnili a zkreslili mnoho pasáží a úseků Písma svatého, především v částech Bible, která se týkají Kristova božství. Rozdělují se také ve výkladu způsobu smrti Ježíše Krista. Podle SJ Kristus nezemřel na kříži, jako tomu tvrdí většinová křesťanská teologie, pod kterou spadá CASD, ale na kůlu. Podle SJ nejsou v původních evangeliích o Ježíšově smrti na kříži žádné zmínky.

Desatero přikázání je součástí obou Biblických překladů, které jsou používány těmito dvěma náboženskými skupinami. Dodržování poslušnosti přikázání je součástí spasení, což mají společné jak CASD tak NSSJ.

¹¹⁴ Biblí, kterou používají Svědkové Jehovi, je myšlen její překlad s názvem *Překlad nového světa Svatých Písem*.

¹¹⁵ Charles Taze Russell píše ve své knize Svědkové Jehovovi, hlasatelé Božího Království: „Bible je naše jediná norma a její učení naše jediné krédo. A protože uznáváme, že k odhalování biblických pravd dochází postupně, jsme hotovi a připraveni doplnit nebo pozměnit své krédo (vyznání víry) tak, jak budeme dostávat více světla z naší Normy.“

9.7 AUTORITATIVNÍ SPISY

Základním autoritativním spisem obou náboženských skupin je Bible. Mezi další se však zařazují spisy, které pomáhají při výkladu jejího učení.

Pro CASD jsou nejupřednostňovanějšími spisy Ellen Whiteové, zakladatelky této církve. V jejích rozsáhlých literárních dílech jsou obsaženy desítky biblických textů, které jsou většinou doplněny podrobným výkladem. Ten napomáhá adventistům sedmého dne k lepšímu porozumění a čtení Bible. Nadále obsahují i několik prorocství, z nichž některá se již vyplnila, u jiných se na naplnění stále čeká.

SJ napomáhá při studiu Bible především časopis *Strážná věž*, který slouží pro hlubší studium Bible na bohoslužbách a při studijních programech na shromážděních. V časopise jsou užívány biblické citace a překlady, které slouží k vysvětlování aktuálních témat a odpovídá na aktuální otázky nejen ohledně víry, které však mají odkaz v Písmu. Stále tak mohou rozpracovávat a hledat odpovědi na vyskytující se otázky a pro SJ slouží tyto časopisy také jako podkladový materiál k misijní činnosti. Podobně jako *Strážná věž* slouží i sedmidílná publikace CH.T. Russella *Studie Písem* jako studijní materiál při učení Písma.

Spisy Ellen Whiteové a Russellova Studie Písem jsou v zásadě posvátné a neproměnné. Naopak časopis *Strážná věž* pružně reaguje a je neustále vydáván podle situace a aktuálního rozpoložení společnosti. Všechny tyto autoritativní spisy patří k doplňujícím materiálům při studiu Bible a napomáhají tak oběma náboženským skupinám k pochopení jejího výkladu.

9.8 APOKALYPSA

V průběhu historie křesťanství se setkáváme s několika přílivy masového očekávání konce světa, které byly způsobovány důsledky různých katastrof, které si společnost vykládala jako znaky blížícího se konce světa a blížícího se příchodu Ježíše Krista na zem. Náboženské skupiny v průběhu této historie spekulovali o výpočtech, týkajících se data nadcházejícího konce. Výpočty těchto skupin a dosazení konkrétního data měly posléze za následek zklamání věřících, přesto však v období po zklamání nikdy nedošlo k úplnému zániku onoho chiliastického hnutí.

O příchodu Ježíše Krista na zem, konečné bitvě dobra se zlem a následné poslední bitvě zvané Armagedon a událostmi s tímto koncem spjatými však není jednotný obraz. Každé chiliastické hnutí má podstatně jinou představu o nadcházejících událostech konce světa.

Podle výkladu SJ bude právě 144 000 věřících, kteří budou pokřtěni Duchem Svatým a budou vybráni k nebeské vládě spolu s Ježíšem Kristem a budou vybráni aby vládli spolu s Ježíšem Kristem v tisíciletém panství. Dějinami lidstva probíhá již od počátku boj dobra se zlem. Na straně dobra stojí Bůh, kterého s ním zároveň představují praví věřící SJ, na straně zla je naopak Satan, který představuje falešné církve a sekulární společnost. Vývory Dábla, které při svém působení na Zemi zanechává jsou označovány jako tzv. „Velký babylon“¹¹⁶. Příčina zániku velkého Babylonu podle SJ nastane tak, že si proti sobě Bůh zneprátelí jeho jednotlivé složky, což bude mít za následek jeho rozpad. Ti, kteří chtějí být spaseni by se měli snažit žít „spravedlivý život podle biblických zásad.“

Samotný Armagedon bude mít podobu konečné bitvy, kde po boku Ježíše Krista bude spolu s ním bojovat několik vyvolených proti Satanovi a jeho démonům, kteří budou Ježíšem poraženi a svrženi do propasti, ve které budou uzamčeni po tisíce let. Po tomto vítězství bude Země obnovena a bude nastolena boží vláda, kdy se na trůně s Ježíšem vystřídá Jehova.¹¹⁷

Předpokládaný boj dobra a zla je chápán stejně i u CASD jako boj Ježíše Krista se Satanem. Narozdíl ale od SJ, u kterých přišel Kristus na svět neviditelně již v roce 1914, adventisté očekávají Kristův viditelný příchod, který bude znamenat vyvrcholení posledních událostí. CASD věří, že od roku 1844 Kristus očišťuje svatyni v nebi, kde doposud sloužil ve prospěch všech lidí a po jeho příchodu na zem nastane jeho období tisícileté vlády spolu s jeho svatými v nebi. Země bude obývána pouze Satanem a jeho anděly. Na konci tohoto období Kristus se svými svatými sestoupí na zem a nastane Druhé vzkříšení, vzkříšení nespravedlivých. Na nové zemi Bůh poskytne vykoupeným trvalý domov sám tam bude přebývat se svým lidem. Velký spor skončí a již nebude žádný hřích.¹¹⁸

Představy o konci světa se u obou náboženských skupin poněkud liší především průběhem samotného konce světa, díky kterému nastane boží vláda na zemi. I když tyto skupiny mají odlišné pojetí Boha a tím pádem i Ježíše Krista (u SJ nemá božské přirozenost), hraje Ježíš Kristus velmi důležitou roli během apokalypsy. V obou případech je Ježíš chápán jako bojovník se zlem, který porazí Satana.

¹¹⁶ Mezi Satanova díla, která spadají do Velkého Babylonu, patří například ostatní náboženství (všechna vyjma SJ) nebo uchvacování moci (politická situace).

¹¹⁷ Dostupné k 7.8.2011 z: <<http://www.watchtower.org/b/jt/index.htm>>.

¹¹⁸ Dostupné k 7.8.2011 z: <<http://www.casd.cz/index.php?a=cat.16>>.

10. ZÁVĚR

Cílem této práce bylo stručně nastínit vývoj dvou významných náboženských skupin, které vznikly v první polovině 19. století, zasadit je do kontextu hnutí a vlivů, kterými byly utvářeny a pokusit se o jejich srovnání.

První část ukazuje obraz USA v tomto období, kdy vznikaly kořeny obou hnutí a pokouší se o zasazení do kontextu událostí, které daly za vznik Církvi adventistů sedmého dne a Svědkům Jehovovým.

Druhá část je věnována Církvi adventistů sedmého dne. Počátek této kapitoly se zabývá stručným shrnutím vzniku a historií této církve, za kterou následuje obraz, jak CASD vypadala v průběhu její historie na československém a později na českém území. Okrajově se tato pasáž také věnuje církvím, které se z tohoto hnutí v jeho průběhu vydělily. Mimo věrouku, která utvářela CASD jsou zde také zmíněny organizace, vydavatelská činnost a struktura vedení církve. V oblasti víry adventistů se práce věnuje zejména pojetí apokalyptiky adventistů a druhému příchodu Ježíše Krista, ale také jejich základním textům, svěcení soboty a okrajově se dotýká také zdravého způsobu života adventistů.

Ve třetí části jsem shrnula, podobně jako v předchozí kapitole u CASD, historický počátek Svědků Jehovových s nástinem jejich průběhu na našem území, který doprovází zmínka o rozštěpení této náboženské skupiny. Dále jsou zde popsány charakteristické znaky SJ – misijní činnost, pojetí krve nebo jejich organizace. Věrouka SJ je zde nastíněna především z apokalyptického pohledu, ale je zde také popis autoritativních spisů.

Poslední část se týká samotného srovnání obou náboženských skupin, kde jsem se pokusila vyzdvihnout nejvýraznější podobnosti i rozdíly mezi těmito dvěma skupinami.

Adventisté sedmého dne a Svědkové Jehovovi jsou si historicky i doktrinálně podobní. Obě skupiny vznikly v průběhu 19.století z tzv. adventistického hnutí a přestože se jedná o zcela odlišné skupiny, je možné u nich nalézt společné prvky, přestože se v mnoha zásadních ohledech zcela liší.

11. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

11.1 SEKUNDÁRNÍ LITERATURA

Elliott, Joel, *Jehovah's Witnesses in The Encyclopedia of Millennialism and Millennial Movements*, Ed. Richard Landes, Routledge: Berkshire Reference Works 2000.

Filipi, Pavel, *Malá encyklopedie evangelických církví*, Praha: Libri 2008.

Chryssides, George D., *Exploring new religions*, London: Continuum 1999.

Jones, Lindsay (ed.), *Encyclopedia of religion 12, Rnying Ma Pa school- Soul*, Detroit: Macmillan Reference USA 2005.

Jones, Lindsay (ed), *Encyclopedia of religion 14, Trancendental meditation - Zwingll*, Detroit: Macmillan Reference USA 2005.

Lužný, Dušan, *Nová náboženská hnutí*, Brno: Masarykova univerzita 1997.

Knight, G. R., *Adventismus v proměnách času*, Praha: Advent-Orion 2003.

Melton, J. Gordon, *Encyclopedia of American religions*, Detroit : Gale Research 1993.

Pavlincová, Helena; Horyna, Břetislav, *Judaismus, křesťanství, islám*, Olomouc: Nakladatelství Olomouc 2003.

Remeš, Prokop, *Svědkové Jehovovi – historický přehled*, Praha: Oliva, křesťanské nakladatelství pro Společnost pro studium sekt a nových náboženských směrů 1995.

Tindall, G.B., Shi, D.E., *Dějiny států USA*, Praha: Lidové noviny 1994.

Vojtíšek, Zdeněk, *Encyklopedie náboženských směrů v České republice*, Praha: Portál 2004.

Vojtíšek, Zdeněk, *Encyklopedie nových náboženství*, Praha: Euromedia Group, k.s. 2006.

Weber, Eugen, *Apokalypsy: proroctví, kulty a chiliastické představy v průběhu staletí*, Praha: Lidové noviny 1999.

Whiteová, Ellen Gould, *Velké drama věků*, Praha: Advent-Orion s.r.o. 2002.

11.2 INTERNETOVÉ ZDROJE

<http://www.advent-orion.cz/> (Dostupné k 22.7.2011).

<http://www.adventist.org/world-church/facts-and-figures/index.html> (Dostupné k 22.7.2011).

<http://www.adventist.org/world-headquarters/index.html> (Dostupné k 22.7.2011).

<http://www.adventist.org/directory-of-organizations.html> (Dostupné k 26.7.2011).

<http://www.adra.cz/nadace-adra> (Dostupné k 22.7.2011).

<http://www.awrstudio.cz/> (Dostupné k 22.7.2011).

<http://www.casd.cz/index.php?a=cat.16> (Dostupné k 5.8.2011).

<http://www.ceskesdruzeni.cz/o-nas/historie/> (Dostupné k 15.7.2011).

<http://www.czso.cz/csu/2003edicniplan.nsf/o/4110-03-->

[obyvatelstvo_hlasici_se_k_jednotlivym_cirkvim_a_nabozenskym_spolecnostem](#) (Dostupné k 2.8.2011).

http://www.ellenwhite.info/life_sketch.htm (Dostupné k 15.7.2011).

<http://www.hlasnadeje.cz/> (Dostupné k 22.7.2011).

<http://www.jw.org/> (Dostupné k 5.8.2011).

<http://www.jw-media.org/aboutjw/article41.htm#history> (Dostupné k 3.8.2011).

<http://www.jw-media.org/aboutjw/article43.htm#publishing> (Dostupné k 5.8.2011).

<http://www.krev.info/Text/abstain.htm> (Dostupné k 5.8.2011).

http://www.rozhlas.cz/nabozenstvi/cirkve/_zprava/213139 (Dostupné k 22.7.2011).

<http://www.straznavez.cz/Aktuality/dvatypySV.htm> (Dostupné k 3.8.2011).

<http://www.straznavez.cz/Zdomova/statistika.htm> (Dostupné k 2.8.2011).

<http://www.straznavez.cz/Zdomova/NSaStat/NSaStatObsah.htm> (Dostupné k 3.8.2011).

<http://www.truebiblecode.com/understanding120.html> (Dostupné k 10.8.2011).

<http://www.watchtower.org/> (Dostupné k 3.8.2011).

http://www.watchtower.org/b/jt/article_01.htm (Dostupné k 5.8.2011).

<http://www.watchtower.org/b/jt/index.htm> (Dostupné k 7.8.2011).

<http://www.zivotazdravi.cz/> (Dostupné k 22.7.2011).

11.3 ČASOPISY

Advent - časopis církve adventistů sedmého dne, 2006/02. [cit. 15.7 2011]. Dostupné z: <http://advent.advent-orion.cz/UserFiles/file/advent/2006/adv08_06.pdf>.

12. ANOTACE

Cílem této práce je stručně nastítnit vývoj dvou významných náboženských skupin: Svědkové Jehovovi a Adventisté sedmého dne a pokusit se o jejich srovnání. Obě skupiny jsou si historicky i doktrinálně podobné. Vznikly v průběhu 19. století z tzv. adventistického hnutí a přestože se jedná o zcela odlišné skupiny, je možné u nich nalézt společné prvky. Práce je rozdělena do čtyř částí, které rozpracovávají období vzniku těchto skupin, stručně popisují jejich historický vývoj i vývoj na území ČR, věrouku a některé jejich specifické znaky. Poslední část je věnována samotnému srovnání Adventistů sedmého dne a Svědků Jehovových. Především se zaměřuje na podobné znaky obou náboženských skupin, ale také na největší rozdíly mezi nimi, a to jak v počátcích vzniku těchto dvou skupin, tak především v jejich víře.

KLÍČOVÁ SLOVA: Adventisté sedmého dne, Svědkové Jehovovi, náboženské skupiny, srovnávání, věrouka

The goal of my thesis is to briefly outline the progression of the two significant religious groups: Jehovah's Witnesses and The Seventh-day Adventists and to try to compare them. Both groups are similiar in both historical and doctrinal ways. They originated during the 19th century from so called Adventist movement and although they are two different groups, it is possible to find analogous components between them.

The work is divided into four parts which deal with the period of the origin of these groups, concisely describing the historical development in the world and in the Czech republic and the doctrine and some of their specific features. The last part is focused on the comparison of the Jehovah's Witnesses andthe Seventh-day Adventists. Most importantly it concentre on similar features of the both religious groups as well as on the greatest differences between them in both their progression and mainly their belief.

KEY WORDS: The Seventh-day Adventists, Jehovah's Witnesses, religious groups,